

ใบรับรองบัณฑิตพิเศษ

ภาควิชาบริหารธุรกิจ เกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เรื่อง

การวิเคราะห์การประหยัคจากขนาดของธนาคารพาณิชย์

ในประเทศไทย

An Analtsis of The Economic of Scale of Commercial Bank in Thailand

ของ
นางสาวสตรีวัลย์ อติธรรม

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาลักสูตร

ว.บ. (บริหารธุรกิจ เกษตร)

เมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2532

อาจารย์ที่ปรึกษานักศึกษาบัณฑิตพิเศษ

 6 มิ.ย. 2532
(อาจารย์อำนวยการ ส่งโนรี)

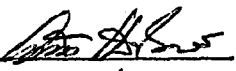
กรรมการบัณฑิตพิเศษ

 6 มิ.ย. 2532
(อาจารย์เสาวคนธ์ เลือดกาญจนะ)

กรรมการบัณฑิตพิเศษ

 6 มิ.ย. 2532
(อาจารย์อุธสา บัวตะมะ)

หัวหน้าภาควิชา

 6 มิ.ย. 2532
(อาจารย์อำนวยการ ส่งโนรี)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น ยกเว้นหากมีให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
2532

13705

บัญชาพิเศษ

เรื่อง

การวิเคราะห์การประหยัดจากขนาดของธนาคารพาณิชย์

ในประเทศไทย

An Analysis of The Economic of Scale of Commercial
Bank in Thailand

โดย
นางสาวสุตรีวัลย์ อสีนธรรม

เสนอ

ภาควิชาบริหารธุรกิจ เกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง

เพื่อความสมบูรณ์แห่งประณูวิทยาสตรบัณฑิต (บริหารธุรกิจ เกษตร)

พ.ศ. 2531

ป/พ.
ค ๗ ๗ ก
๒๕๓๑

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน..... ๑๗๑๕๕
วันเดือนปี.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

การศึกษาและเรียบเรียงปัญหาพิเศษเล่มนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ
อาจารย์อำนวยการ แสงโนรี อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ อาจารย์เสาวคนธ์
เลื้อยกาญจนะ และอาจารย์อุรสา บัวตะมะ กรรมการปัญหาพิเศษที่ได้กรุณา
ให้คำแนะนำอันเป็นแนวทางการศึกษาครั้งนี้ และได้กรุณาตรวจแก้ข้อบกพร่องต่างๆ
รวมทั้งนางสาวจิราภรณ์ และเพื่อนๆ ที่ช่วยเหลือในการหาข้อมูล และเป็นกำลังใจ
ทำให้ปัญหาพิเศษเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุตรีวัลย์ อสีนธรรม

มีนาคม 2532

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อ เรื่อง : การวิเคราะห์การประหยัดจากขนาดของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย
โดย : นางสาวศุภรวิทย์ อทินธรรม
ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตร์บัณฑิต (บริหารธุรกิจ เกษตร)
สาขาวิชาเอก : บริหารธุรกิจ เกษตร

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :
(อำนวยการ ส่งโนรี)

เรื่อง การวิเคราะห์การประหยัดจากขนาดนั้น เป็นการนำแนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์จุลภาคในการหาขนาดที่เหมาะสมของกิจการต่าง ๆ โดยวัดจากสมการต้นทุนของกิจการนั้น ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในอันที่จะทราบว่ากิจการต่าง ๆ นั้น มีผลผลิตเพิ่มหรือไม่ กล่าวคือ ต้นทุนที่ใช้ไปในการสร้างผลผลิตนั้น ไปเพิ่มผลผลิตซึ่งแสดงว่าขนาดของกิจการต่าง ๆ ดำเนินอยู่นั้นเหมาะสม

ในส่วนของการวิเคราะห์การประหยัดจากขนาดของธนาคารพาณิชย์นั้น ก็เป็นการวัดผลผลิตของธนาคารพาณิชย์ตามขนาดของธนาคาร ว่าต้นทุนที่เกิดขึ้นนั้นทำให้มีผลผลิตเพิ่ม ซึ่งก็คือมีการประหยัดจากขนาดแล้วหรือธนาคารพาณิชย์นั้นไม่มีการประหยัดจากขนาดซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากขนาดที่ใหญ่เกินไป หรือการดำเนินงานมีการใช้ต้นทุนอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผลผลิตที่เกิดขึ้นมีลักษณะคงที่หรือลดลง ซึ่งจากการวิเคราะห์การประหยัดจากขนาดของธนาคารพาณิชย์ทั้งหมดเป็นในประเทศไทยแต่ละธนาคารนั้น ก็จะได้ค่าที่แสดงอัตราผลผลิตต่อต้นทุนที่ใช้ไป ซึ่งก็เป็นค่าที่วัดการประหยัดจากขนาดนี้แตกต่างกันออกไป แต่ก็อาจกล่าวรวม ๆ ได้ว่า ธนาคารพาณิชย์ไทยทุกธนาคารยังมีการประหยัดจากขนาด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ต้นทุนที่ธนาคารใช้ในการดำเนินงานนั้น ก่อให้เกิดผลผลิตเพิ่ม และผลผลิตเพิ่มที่แตกต่างกันของแต่ละธนาคาร ก็เป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และแนวโน้มของขนาดที่เหมาะสมหรือขนาดที่ควรจะเป็นในอนาคตว่าเป็นไปในทิศทางใด กล่าวคือยิ่งค่าการประหยัดจากขนาดสูง ก็ยิ่งแสดงว่าการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ คือต้นทุนที่ใช้ในการดำเนินงานสามารถเพิ่มผลผลิตได้มาก และขนาดนั้นก็

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สามารถขยายต่อไปได้อีกมากในอนาคต ธนาคารที่มีลักษณะดังกล่าวนี้ ได้แก่ ธนาคารเอเซียและธนาคารทหารไทย ส่วนธนาคารที่มีค่าการประหยัดจากขนาดใกล้เคียงกับ 1 กล่าวคือต้นทุนที่ใช้ในการดำเนินงานนั้น ก่อให้เกิดผลผลิตเพิ่มเล็กน้อย หรือผลผลิตที่ได้ใกล้เคียงกับต้นทุนที่เสียไป ซึ่งก็สามารถสรุปธนาคารประเภทนี้ได้ 2 ประเด็นคือ มีขนาดที่เหมาะสมแล้ว คือถ้าขยายขนาดมากไปกว่านี้ก็จะไม่มีการประหยัดจากขนาด ธนาคารที่มีลักษณะดังกล่าวนี้ ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารกรุงไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารกรุงศรีอยุธยา หรือการดำเนินงานของธนาคารนั้น ๆ เป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ คือมีขนาดที่ยังขยายได้ แต่ใช้ทุนในการดำเนินงานไม่เหมาะสม ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยการ ธนาคารไทยทุน และธนาคารนครธน ซึ่งการจะพิจารณาว่าธนาคารมีลักษณะอย่างไรนั้น ก็จะต้องพิจารณาถึงลักษณะต่าง ๆ ของธนาคาร ไม่ว่าจะเป็นปริมาณเงินฝาก ทรัพย์สิน เงินให้กู้ การใช้ไปของเงินทุน ประเภทค่าใช้จ่าย ฯลฯ ว่าอยู่ในลักษณะใด และธนาคารส่วนที่เหลือก็วัดค่าการประหยัดจากขนาดพอสมควร คือไม่สูงมากและไม่ต่ำมาก

หลังจากที่เราได้พิจารณาถึงผลการประหยัดจากขนาดของธนาคารพาณิชย์ไทยแล้ว ในส่วนมวลรวมของธนาคารพาณิชย์ไทย ซึ่งก็ได้มีการนำประเภทบริการ มาพิจารณาหาการประหยัดจากขนาดของต้นทุนทางตรง ซึ่งได้แก่ค่าใช้จ่ายที่นำมาใช้ดำเนินงานด้านบริการในแต่ละประเภทบัญชี ก็ปรากฏว่าในประเภทบริการทั้ง 2 ประเภทนี้ ได้แก่ประเภทบริการเงินฝากออมทรัพย์ และประเภทบริการเงินฝากกระแสรายวัน ยังมีการประหยัดจากขนาดอยู่มาก คือค่าการประหยัดจากขนาดที่วัดได้ที่วัดได้มีค่าสูง แสดงจะสามารถขยายบริการเงินฝากทั้ง 2 ประเภทได้อีก อีกส่วนหนึ่งที่มีการวิเคราะห์ได้แก่ ต้นทุนทางอ้อมของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่ได้เกิดกับกระบวนการโดยตรง แต่เป็นค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการบริหารงานของธนาคาร ผลที่วิเคราะห์ได้ก็แสดงว่ามีการประหยัดจากขนาด ซึ่งก็หมายถึงการบริหารงานของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง และสามารถขยายงานได้อีกในอนาคต

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(5)
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตของการศึกษา	5
นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 เข้าโครงการทฤษฎีและวิธีการศึกษา	
เข้าโครงการวิเคราะห์	6
ความหมายของการประหยัดจากขนาด	6
ทฤษฎีต้นทนต์ที่เกี่ยวข้อง	6
ตรวจสอบเอกสาร	15
วิธีการศึกษา	22
แบบจำลองในการวิเคราะห์	22
นิยามตัวแปรและการวัดค่าตัวแปร	24
บทที่ 3 ลักษณะทั่วไปของธนาคารพาณิชย์	
ลักษณะทั่วไป	26
งบการเงินของธนาคารพาณิชย์	26
รายได้ ค่าใช้จ่ายของธนาคารพาณิชย์	28

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์	
ผลการวิเคราะห์เบื้องต้น	๘9
ผลการวิเคราะห์การประหยัดจากขนาด	39
การประหยัดจากขนาดของธนาคารพาณิชย์ไทย	39
การประหยัดจากขนาดของต้นทุนทางตรง	47
การประหยัดจากขนาดของต้นทุนทางอ้อม	50
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	
สรุป	52
ข้อเสนอแนะ	53
ข้อจำกัดของการศึกษา	53
เอกสารอ้างอิง	55
ภาคผนวก	56

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ปริมาณสินทรัพย์ เงินฝาก และเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์	2
2	รายได้และค่าใช้จ่ายของกลุ่มธนาคารไทย	30
3	เงินลงทุน เงินสด และเงินฝากธนาคาร จำแนกรายธนาคาร (เฉลี่ยปีพ.ศ.2522-2526)	32
4	อัตรากำไร รายธนาคาร (เฉลี่ยปีพ.ศ.2522-2526)	35
5	ส่วนแบ่งการตลาดด้านสินทรัพย์ เงินฝาก และสินเชื่อรายธนาคาร (เฉลี่ยปีพ.ศ.2522-2526)	37
6	ค่าคงที่ ค่าสัมประสิทธิ์ของธนาคารพาณิชย์ไทย แยกรายธนาคารที่ได้จากการวิเคราะห์	42
7	ค่า t ค่า R^2 และค่า $D.W.$ ของธนาคารพาณิชย์ไทย แยกเป็นกลุ่มธนาคาร ที่ได้จากการวิเคราะห์	44
8	ค่าการประหยัดจากขนาดของธนาคารพาณิชย์ไทย แยกรายธนาคาร	45
9	รายชื่อธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย	57
10	รายชื่อธนาคารพาณิชย์ไทย	58
11	ค่าสหสัมพันธ์สมการต้นทุนทางตรงประเภท เงินฝากออมทรัพย์ เมื่อใช้รูปแบบสมการเส้นตรง	59
12	ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย ปีพ.ศ. 2521	60
13	ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย ปีพ.ศ. 2522	61

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
14	ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย ปีพ.ศ. 2523	62
15	ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย ปีพ.ศ. 2524	63
16	ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย ปีพ.ศ. 2525	64
17	ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย ปีพ.ศ. 2526	65
18	ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย ปีพ.ศ. 2527	66
19	ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย ปีพ.ศ. 2528	67
20	ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย ปีพ.ศ. 2529	68
21	ผลผลิต (เงินให้กู้ + เงินลงทุนในหลักทรัพย์) ของธนาคาร พาณิชย์ไทย ปีพ.ศ. 2521-2530	69

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	เส้นต้นทุนรวมระยะสั้น ณ ขนาดโรงงานต่างๆ และ เส้นต้นทุนระยะยาว	8
2	เส้นต้นทุนเฉลี่ยและเส้นต้นทุนเพิ่มหน่วยสุดท้ายระยะยาว	9
3	เส้นต้นทุนเฉลี่ยและเส้นต้นทุนเพิ่มหน่วยสุดท้าย	11
4	สภาพของการผลิตที่มีการประหยัดจากขนาดและทำให้กำไรมากขึ้น	13
5	ภาพของการผลิตที่ไม่มีการประหยัดจากขนาดแต่มีกำไรมากขึ้น	14
6	สภาพของการผลิตที่ต้นทุนเฉลี่ยต่ำสุดและได้กำไรสูงสุด	14

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา

ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่มีความสำคัญในระบบเศรษฐกิจทั้งในประเทศ และระหว่างประเทศ ทั้งนี้เพราะธนาคารพาณิชย์ทำหน้าที่ในการนำเงินออมของประชาชนไปกระจายสู่การลงทุน เป็นตัวกลางในการชำระหนี้ในทางการค้าและการพาณิชย์ เช่นในการชำระค่าสินค้าระหว่างประเทศโดยการเปิด LETTER OF CREDIT และก่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในทางการค้า อีกทั้งยังรับปรึกษาและให้คำแนะนำด้านการเงินและธุรกิจ ทวมทั้งการเผยแพร่ข่าวสารความรู้ทางการเงินและเศรษฐกิจ ซึ่งไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะการค้าและการพาณิชย์เท่านั้น ธนาคารพาณิชย์ยังทำธุรกิจประเภทอื่นอีก ได้แก่ การให้สินเชื่อและการช่วยเหลือการลงทุนของเกษตรกร การให้ความสะดวกในการเพิ่มอำนาจซื้อในการบริโภคของประชาชน เช่น การให้สินเชื่อสำหรับที่อยู่อาศัย และยังเป็นสถาบันการเงินที่ก่อให้เกิดการหมุนเวียนของเงินทุนอีกด้วย

ระบบธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยเป็นระบบสาขา ก็มีการดำเนินงานต่างๆของธนาคารไปตามท้องถิ่นต่างๆทั่วประเทศ การดำเนินการระบบสาขานี้มีผลดีในด้านที่มีการดำเนินงานอย่างทั่วถึง ทั้งในด้านการระดมเงินฝาก การให้สินเชื่อไปยังส่วนต่างๆที่สาขาของธนาคารนั้นตั้งอยู่ ทำให้สามารถรวบรวม และกระจายเงินฝากให้กับผู้ที่ต้องการเงินทุนอย่างแท้จริง ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยมีลักษณะความแตกต่างที่เห็นเด่นชัดประการหนึ่งคือความแตกต่างด้านขนาด ดังจะเห็นได้จากความแตกต่างทางด้านสินทรัพย์ เงินฝาก และสินเชื่อของแต่ละธนาคารว่ามีความแตกต่างกันมาก(ดูตารางที่ 1.1) จะเห็นได้ว่าในปี พ.ศ. 2527 ธนาคารกรุงเทพ จำกัด มีประมาณทรัพย์สิน เงินฝาก และสินเชื่อ 257,744 186,167 194,915 ล้านบาทตามลำดับ แต่ธนาคารกรุงไทย ซึ่งมีขนาดใหญ่รองลงมา มีประมาณสินทรัพย์ เงินฝาก และสินเชื่อเพียง 87,791 71,949 55,887 ล้านบาทตามลำดับ จากความแตกต่างดังกล่าวทำให้ธนาคารมีรายได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ .1 แสดงประมาณสินทรัพย์ เงินฝาก และเงินให้กู้ยืม ของธนาคารพาณิชย์
ไทยในปี พ.ศ. 2527

ชื่อธนาคาร	หน่วย: ล้านบาท		
	ทรัพย์สินรวม	เงินฝาก	เงินให้กู้ยืม
1. ธนาคาร กรุงเทพ	257,744	186,167	194,915
2. ธนาคารกสิการไทย	95,005	75,765	72,474
3. ธนาคาร กรุงไทย	87,791	71,949	55,887
4. ธนาคาร ไทยพาณิชย์	53,750	43,743	40,505
5. ธนาคาร กรุงศรีอยุธยา	32,053	26,650	23,590
6. ธนาคารศรีนคร	30,751	20,784	23,334
7. ธนาคาร ทหารไทย	29,747	23,008	21,142
8. ธนาคาร กรุงเทพพาณิชย์การ	27,220	24,207	19,306
9. ธนาคาร มหานคร	24,525	18,568	14,134
10. ธนาคาร นครหลวงไทย	22,756	14,141	16,302
11. ธนาคาร เอเชีย	14,499	11,482	8,814
12. ธนาคาร สยาม	13,765	6,732	8,497
13. ธนาคาร สหธนาคาร	10,864	9,058	7,900
14. ธนาคาร ไทยทุน	6,786	5,254	5,013
15. ธนาคาร นครธน	4,571	3,156	3,397
16. ธนาคาร แหลมทอง	3,868	2,387	2,581
เฉลี่ย	44,731	33,944	32,361

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2527

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีกรณีไปใช้

และค่าใช้จ่ายที่แตกต่างกันไปตามขนาด(ในที่นี้ขนาดของธนาคารจัดลำดับตามขนาดของสินทรัพย์) กล่าวคือธนาคารที่มีขนาดใหญ่ จะมีรายได้จากเงินลงทุนในหลักทรัพย์ และดอกเบี้ยจากเงินให้กู้ยืมมากตามไปด้วย เนื่องจากมีเงินฝากสูงสามารถนำไปใช้ในการลงทุน หรือการให้สินเชื่อได้มากเมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นก็จะสูงตามไปด้วย เนื่องจากต้องเสียดอกเบี้ยเงินฝาก เงินกู้ยืมที่ใช้ในการลงทุน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในการดำเนินงานสูง ในทางกลับกันธนาคารขนาดเล็กก็จะมีลักษณะตรงกันข้ามกับธนาคารขนาดใหญ่

ในระบบธนาคารสาขานั้นจะก่อให้เกิดการประหยัดขึ้นได้ ในกรณีนี้ธนาคารนั้นขยายกิจการไปจนถึงจุดที่ต้นทุนในการบริการเงินทุนต่อหน่วยเริ่มลดลง (การเงินการธนาคาร, เรืองชัย มะระกานนท์, 40) กล่าวคือถ้าธนาคารมีขนาดเล็ก ต้นทุนที่ใช้ก็จะได้ผลตอบแทนจากการลงทุนต่อหน่วยน้อย ดังนั้นธนาคารจึงต้องเพิ่มขนาดเพื่อให้ต้นทุนที่เสียไป ทำให้เกิดผลตอบแทนเพิ่มมากขึ้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการเพิ่มขนาดเป็นการเพิ่มต้นทุนการดำเนินงาน เพื่อให้ผลตอบแทนที่ได้คุ้มกับการลงทุนมากขึ้น หรือมีต้นทุนต่อหน่วยลดลงนั่นเอง

จากที่กล่าวมาแล้วว่าธนาคารพาณิชย์มีขนาดที่แตกต่างกันนั้น การศึกษาถึง การประหยัดจากขนาดของแต่ละธนาคารนั้น จึง เป็นสิ่งที่น่าจะทำการศึกษา เพราะถ้าธนาคารมีขนาดใหญ่ทำให้มีการประหยัดจากขนาดแล้ว ก็จะส่งผลให้ธนาคารที่มีขนาดกลาง และขนาดเล็กมีความพยายามที่จะขยายขนาด เพื่อให้มีการประหยัด ซึ่งมีผลทำให้เกิด การแข่งขันในการระดมเงินฝาก และการให้สินเชื่อเพิ่มมากขึ้น ซึ่งก็จะเป็นผลดีต่อประชาชน และระบบเศรษฐกิจโดยรวม เพราะเป็นการลดการผูกขาดของธนาคารที่มีขนาดใหญ่ มากๆ และทำให้ธนาคารมีการวางแผนการดำเนินงานและปรับปรุงต้นทุนให้มีการประหยัดมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือ

1. เพื่อศึกษารูปแบบสมการต้นทุนของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย¹ ในรูปของต้นทุนทางตรง และต้นทุนทางอ้อม นอกจากนี้ยังทำการศึกษารูปแบบสมการต้นทุนของธนาคารพาณิชย์ไทย¹ ในรูปของต้นทุนรวม
2. เพื่อวิเคราะห์การประหยัดจากขนาดทางด้านต้นทุนเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ไทย และการประหยัดจากขนาดทางด้านต้นทุนทางตรง และต้นทุนทางอ้อมของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการประหยัดจากขนาดของธนาคารพาณิชย์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบรูปแบบสมการต้นทุนรวมของธนาคารพาณิชย์ไทย และรูปแบบสมการต้นทุนทางตรง และต้นทุนทางอ้อมของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์หรือคาดคะเนต้นทุนในระยะ เวลาต่อไปได้ว่า ต้นทุนนั้นจะมีค่าลดลงหรือเพิ่มขึ้นในทิศทางใด
2. ทำให้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อต้นทุนของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อไปยังการประหยัดจากขนาด เพื่อว่าเมื่อต้องการให้เกิดการประหยัดจากขนาดจะได้ดำเนินการกับปัจจัยที่มีผลต่อต้นทุนของธนาคารในทิศทางที่ถูกต้อง
3. ทำให้ทราบว่าธนาคารพาณิชย์ที่มีขนาดใหญ่ ยังอยู่ในช่วงการประหยัดจากขนาด หรือพ้นช่วงการประหยัดจากขนาดแล้ว
4. ทำให้ทราบว่าธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละธนาคารมีขนาดที่เหมาะสมแล้ว หรือจะต้องขยายขนาดต่อไป

¹รายชื่อธนาคารในประเทศไทยและธนาคารพาณิชย์ไทยอยู่ในภาคผนวก

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาการประหยัดจากขนาดของธนาคารพาณิชย์ จะเน้นในเรื่อง ต้นทุนในการดำเนินการของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งจะแยกพิจารณาเป็น 2 แบบ

1. การประหยัดจากขนาดของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยรวมทั้ง 30 ธนาคาร จะพิจารณาด้านทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อม ตามประเภทบริการเงินฝาก โดยจะนำข้อมูลอนุกรมเวลามาพิจารณาหาสมการต้นทุน ช่วงเวลาที่ใช้ในการศึกษาเริ่มตั้งแต่ปีพ.ศ. 2519-2530 รวม 12 ปี

2. การประหยัดจากขนาดของธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละธนาคาร จะใช้ข้อมูลอนุกรมเวลาจากงบดุล และงบกำไรขาดทุนของแต่ละธนาคารในช่วงปีพ.ศ. 2521 ถึงปีพ.ศ. 2530 รวมระยะเวลา 10 ปี มาพิจารณาด้านทุนรวม

นิยามศัพท์

1. ธนาคารพาณิชย์ไทย หมายถึง ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทยจำนวน 16 ธนาคาร(คูตารางที่ 9 ในภาคผนวก)
2. ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย หมายถึง ธนาคารพาณิชย์ทั้งที่จดทะเบียนในประเทศไทย และที่เป็นสาขาของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในต่างประเทศ รวมจำนวน 30 ธนาคาร(คูตารางที่ 9 ในภาคผนวก)
3. การประหยัดจากขนาด หมายถึง ผลตอบแทนที่เกิดขึ้นเนื่องจากขนาดของกิจการมีค่าเพิ่มขึ้น กล่าวคือต้นทุน 1 หน่วยให้ผลตอบแทนมากกว่า 1 หน่วย
4. ต้นทุนทางตรง หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่างๆที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมทางด้านผลผลิตของธนาคารโดยตรง เช่น ค่าใช้จ่ายในการจ้างพนักงานตรวจนับจำนวนเงินฝาก
5. ต้นทุนทางอ้อม หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ไม่ได้เกิดกับกิจกรรมทางด้านผลผลิตโดยตรง แต่มีผลต่อผลผลิตนั้นๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการวางแผนงาน เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เค้าโครงทฤษฎีและวิธีการศึกษา

เค้าโครงการวิเคราะห์

ความหมายของการประหยัดจากขนาด

การประหยัดจากขนาดเป็นการแสดงผลตอบแทนต่อขนาดของกิจการ ที่เกิดขึ้น เมื่อมีการขยายการผลิตแล้วต้นทุนในระยะยาวเฉลี่ยอาจจะลดลง เพิ่มขึ้น หรือคงที่ ถ้าผลตอบแทนที่เกิดขึ้นเนื่องจากขนาดของกิจการมีค่าเพิ่มขึ้น เราก็มองว่ามีการประหยัดจากขนาด คือ เมื่อธุรกิจเพิ่มผลผลิตแล้วต้นทุนเฉลี่ยในระยะยาวลดลงนั่นเอง แต่ถ้าธุรกิจเพิ่ม ผลผลิต แล้วทำให้ต้นทุนเฉลี่ยระยะยาวเพิ่มขึ้น ก็แสดงว่าไม่เกิดการประหยัดจากขนาด จะเห็นได้ว่าการประหยัดจากขนาดเป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิต และต้นทุนเฉลี่ยระยะยาว

ทฤษฎีต้นทุนที่เกี่ยวข้อง

เส้นต้นทุนระยะยาวและฟังก์ชันต้นทุนระยะยาว

การพิจารณาต้นทุนระยะยาว (Long Run Total Cost: LTC) ซึ่งแสดงต้นทุนต่ำสุดของการผลิตผลผลิตใดๆ ในการพิจารณาฟังก์ชันต้นทุนระยะยาว จะอาศัยสมการประกอบ 2 สมการคือสมการฟังก์ชันการผลิต และสมการต้นทุน

$$\text{สมการฟังก์ชันการผลิตได้แก่ } Y = f(x_1, x_2, \dots, x_n, k) \quad (1)$$

$$\text{สมการต้นทุนได้แก่ } C = r_1x_1 + r_2x_2 + \dots + r_nx_n + k \quad (2)$$

โดยกำหนดให้

$$Y = \text{ผลผลิต}$$

$$x_i = \text{ปัจจัยการผลิตชนิดที่ } i \text{ (} i = 1, 2, 3, \dots, n \text{)}$$

$$k = \text{พารามิเตอร์ที่แสดงถึงขนาดของที่ทำกร}$$

$$C = \text{ต้นทุนทั้งหมด}$$

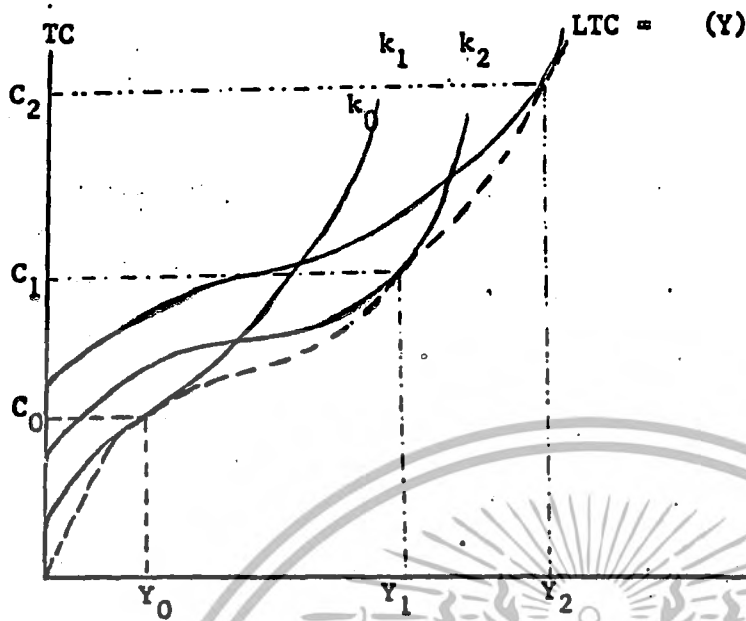
$$r_i = \text{ราคาปัจจัยการผลิตชนิดที่ } i \text{ (} i = 1, 2, 3, \dots, n \text{)}$$

สมการที่(1) เป็นสมการของฟังก์ชันการผลิต ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยการผลิตชนิดต่างๆ กับผลผลิตที่ได้รับ ส่วนสมการที่(2) เป็นสมการต้นทุน ซึ่งเกิด จากผลรวมของค่าใช้จ่ายต่างๆ (มูลค่าของปัจจัยการผลิตแต่ละชนิด เกิดจากราคาปัจจัย การผลิตคูณด้วยปริมาณปัจจัยการผลิตที่ใช้) และค่าใช้จ่ายส่วนนี้จะมากหรือน้อยเพียงไร ขึ้นอยู่กับขนาดของโรงงานที่เลือก ดังนั้นค่าใช้จ่ายส่วนนี้จึงเป็นฟังก์ชันกับขนาดของโรงงานด้วย

จากสมการทั้งสองสมการที่มีตัวแปรต่างๆมาก และเป็นสมการแสดงถึง ความสัมพันธ์ของปัจจัยการผลิตกับผลผลิต และต้นทุน สามารถเปลี่ยนแปลงให้เป็นความสัมพันธ์ของต้นทุนกับผลผลิตได้ และยังมีตัวแปรลดลงทั้งสมการต่อไปนี้

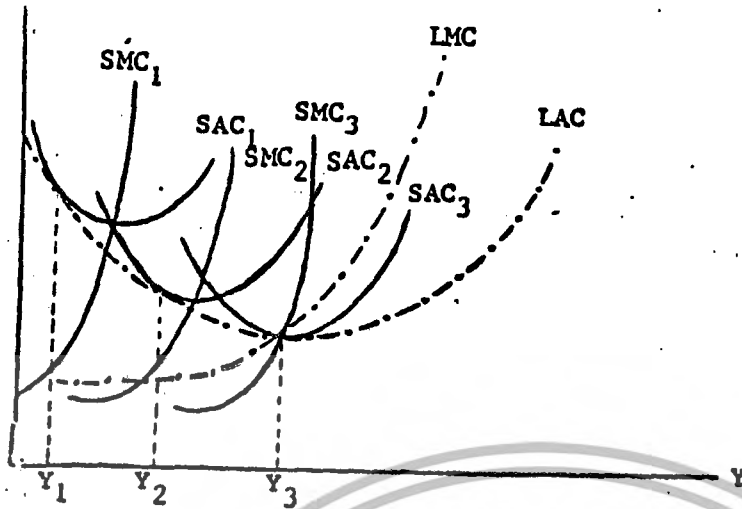
$$C = \theta (Y \cdot k) + U(k) \quad (3)$$

สมการที่(3) เป็นสมการของฟังก์ชันต้นทุนระยะยาว ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ ระหว่างต้นทุนกับผลผลิตและขนาดของโรงงาน ซึ่งขนาดของโรงงานนั้นจะถูกกำหนดขึ้นมา เช่น ขนาดของโรงงาน 1,000 ตารางวา 2,000 ตารางวา หรือ 3,000 ตารางวา และในแต่ละระดับของขนาดโรงงานจะเสียค่าใช้จ่ายต่างกัน ดังนั้นค่าพารามิเตอร์ k จึงเป็นค่าคงที่ที่ถูกกำหนดขึ้น แต่ที่นำมาพิจารณาในระยะยาว เพราะในระยะยาวเมื่อ ธุรกิจขยายตัวขึ้น ขนาดของโรงงานจำเป็นต้องขยายขึ้นเพื่อให้สถานที่เอื้ออำนวยต่อการผลิต เช่น ปัจจุบันขนาดของโรงงาน 1,000 ตารางวา ต้องเสียค่าใช้จ่ายระดับหนึ่ง ต่อมา เมื่อกิจการขยายตัว ขนาดของโรงงานขยายเป็น 2,000 ตารางวา ทำให้เสียค่าใช้จ่าย อีกระดับหนึ่ง ดังนั้นในระยะยาวแล้วผู้ประกอบการมีอิสระในการเปลี่ยนแปลงขนาดของ โรงงาน จึงทำให้ในระยะยาวแล้วผู้ประกอบการนอกจากจะต้องจัดการผลิตเพื่อให้เสีย ต้นทุนต่ำสุดแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงขนาดของโรงงานที่เหมาะสม เพื่อที่จะขยายขนาด การผลิตให้มากขึ้น

รูปที่ 1 เส้นต้นทุนรวมระยะสั้น ณ ขนาดโรงงานต่างๆ และเส้นต้นทุนระยะยาว

จากรูปที่ 1 จะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการสามารถเปลี่ยนขนาดของโรงงาน 1,000 ตารางวา ($k=k_0$) เป็น 2,000 ตารางวา ($k=k_1$) ระดับการผลิตเปลี่ยนจาก Y_0 เป็น Y_1 และต้นทุนรวมต่ำที่สุดจะเปลี่ยนจาก C_0 เป็น C_1 จากเส้นต้นทุนรวมที่สอดคล้องกับขนาดโรงงานในแต่ละระดับ และถ้าการกระทำในระดับต่างๆ กันมากขึ้นเรื่อยๆ จะได้เส้นต้นทุนรวมในระยะยาวซึ่งเป็นเส้นที่ห่อหุ้มหรือเส้นโอบล้อม (envelope curve) เส้นต้นทุนรวมในระยะสั้น โดยจะสัมผัสเส้นต้นทุนรวมในระยะสั้นแต่จะไม่ตัดกับเส้นต้นทุนรวมระยะสั้นใดๆ เลย และเช่นเดียวกันเส้นต้นทุนเฉลี่ยระยะยาวจะเป็นเส้นที่โอบล้อมเส้นต้นทุนเฉลี่ยระยะสั้นแต่ละเส้น และจะสัมผัสทุกเส้นโดยไม่ตัดกับเส้นต้นทุนเฉลี่ยระยะสั้นใดๆ เลย แสดงได้ดังภาพที่ 2

รูปที่ 2 แสดงเส้นต้นทุนเฉลี่ยและเส้นต้นทุนเพิ่มหน่วยสุดท้ายระยะยาว

จะเห็นได้ว่าในระยะยาวแล้วค่าใช้จ่ายต่างๆ จะเป็นค่าใช้จ่ายผันแปรทั้งหมด ไม่มีค่าใช้จ่ายใดเป็นค่าใช้จ่ายคงที่ ทั้งนี้เพราะขนาดของโรงงานสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้นในการเปลี่ยนแปลงแต่ละครั้ง ค่าใช้จ่ายจึงเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยในแต่ละระดับของขนาดโรงงาน หากจะพิจารณาถึงระดับขนาดของโรงงานที่เหมาะสมแล้ว สามารถกระทำได้โดยการอนุพันธ์บางส่วนของสมการที่(3) โดยคำนึงถึงขนาดของโรงงาน(k)และให้เท่ากับศูนย์ จะได้ความสัมพันธ์ของต้นทุนกับผลผลิตดังสมการต่อไปนี้

$$C = B(Y) \quad (4)$$

จากสมการที่(4) เป็นสมการของฟังก์ชันต้นทุนระยะยาวที่เป็นฟังก์ชันของระดับการผลิต โดยกำหนดเงื่อนไขในแต่ละระดับของผลผลิตนั้นจะต้องทำให้การผลิตในโรงงานมีขนาดเหมาะสมที่สุด และเส้นต้นทุนในระยะยาวจะมีเพียงจุดเดียวเท่านั้นที่จะเป็นจุดที่มีการผลิตที่เหมาะสม ทำให้เสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่ำสุดและขนาดของโรงงานที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งเกิดจากจุดที่สัมผัสของจุดค่าสุดของเส้นต้นทุนเฉลี่ยในระยะยาว และถ้าขยายการผลิตเลยจุดนี้แล้วขนาดของโรงงานที่ขยายขึ้น จะเป็นขนาดของโรงงานที่ไม่เหมาะสม และก่อให้เกิดการไม่ประหยัดจากขนาดของโรงงาน(dis-economy)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าต้นทุนในระยะยาวนั้นจะมีเพียงต้นทุนชนิดเดียว คือ ต้นทุนผันแปร ซึ่งเป็นต้นทุนผันแปรตามจำนวนผลผลิต ในการวิเคราะห์ฟังก์ชันต้นทุนระยะยาวจะแบ่งออกเป็นสองส่วนคือ

(1) ต้นทุนเฉลี่ย (Average Cost AC) เกิดจากการนำต้นทุนทั้งหมด (Total Cost) หารด้วยผลผลิต

$$AC = \frac{TC}{Y} = \frac{B(Y)}{Y} \quad (5)$$

ต้นทุนเฉลี่ยมีประโยชน์ต่อผู้ประกอบการโดยช่วยผู้ประกอบการตัดสินใจในการผลิตสินค้า และอาศัยจุดต้นทุนเฉลี่ยต่ำสุดในการตัดสินใจว่าควรจะมีผลผลิตสินค้าหรือผลผลิตเป็นจำนวนเท่าไร ต้นทุนเฉลี่ยต่ำสุดได้จากการอนุพันธ์สมการที่(5) โดยคำนึงถึงผลผลิตและเทียบเท่ากับศูนย์ คือ

$$\frac{dAC}{dY} = 0 \quad (6)$$

และถ้าสมการต้นทุนที่เหมาะสมเป็นสมการที่อยู่ในรูป Cobb-Douglas แล้ว สมการต้นทุนจะเฉลี่ยจะอยู่ในรูปดังต่อไปนี้คือ

$$TC = aY^b \quad (7)$$

$$\frac{TC}{Y} = aY^{b-1} \quad (8a)$$

และอาศัยสมการที่(6) และ(7) หากค่าผลผลิต ณ จุดที่ทำให้ต้นทุนเฉลี่ยต่ำสุดจะได้ดังนี้

$$\frac{dAC}{dY} = a(b-1)Y^{b-2} = 0 \quad (8b)$$

$$\text{ได้ } Y = ab \quad (8c)$$

ค่าผลผลิต ณ จุดที่ทำให้เกิดต้นทุนเฉลี่ยต่ำสุดจึงได้แก่สมการ ที่(8c) และนอกจากนี้ต้นทุนเฉลี่ย

นี้ยังทำให้ทราบได้ว่าจะก่อให้เกิดการประหยัดจากขนาดของธุรกิจได้หรือไม่ โดยพิจารณา

ค่าอนุพันธ์สมการที่(5) โดยคำนึงถึงผลผลิตและพิจารณาว่าผลผลิตที่กำหนดให้มันจะทำให้

ค่าอนุพันธ์นี้เป็นอย่างไร นั่นคือ $\frac{dAC}{dY}$ จะน้อยกว่าหรือมากกว่า 0 ถ้าทำให้ค่า $\frac{dAC}{dY} < 0$

แล้วก่อให้เกิดการประหยัดจากขนาดในการขยายขนาดการผลิต และถ้าค่า $\frac{dAC}{dY} > 0$ แล้ว

จะก่อให้เกิดการไม่ประหยัดจากขนาดในการขยายการผลิต

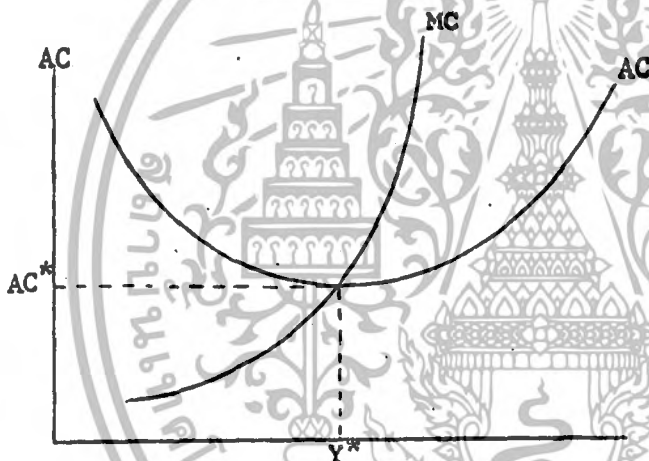
(2) ต้นทุนเพิ่มหน่วยสุดท้าย (Marginal Cost: MC) เกิดจากการอนุพันธ์
สมการต้นทุนเมื่อดำเนินถึงผลผลิต โดยให้ต้นทุนรวมคือสมการที่ 7 นั่นเอง

$$MC = \frac{dTC}{dY} = B(Y) \quad (9)$$

$$MC = aby^{b-1} \quad (10)$$

ต้นทุนเพิ่มหน่วยสุดท้ายนี้จะทำให้ผู้ประกอบการทราบว่าถ้าเพิ่มผลผลิตขึ้น 1
หน่วยจะทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นอย่างไร

ความสัมพันธ์ของต้นทุนเฉลี่ยเพิ่มหน่วยสุดท้าย คือ ต้นทุนเพิ่มหน่วยสุดท้าย
จะตัดกับจุดที่ต้นทุนเฉลี่ยต่ำสุด นั่นคือ จุดที่ก่อให้เกิดต้นทุนต่ำสุดดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 เส้นต้นทุนเฉลี่ยและต้นทุนเพิ่มหน่วยสุดท้าย

จากรูปที่ 3 ณ จุด Y^* เป็นระดับของผลผลิตที่ทำให้ต้นทุนเฉลี่ยต่ำสุดคือ AC^*
ณจุดนี้เส้นต้นทุนเฉลี่ยจะตัดกับเส้นต้นทุนเพิ่มหน่วยสุดท้าย แสดงโดยวิธีทางคณิตศาสตร์
ได้ดังนี้ โดยอาศัยสมการต้นทุนรวมในสมการที่ 7 คือ

$$TC = ay^b$$

$$\frac{TC}{Y} = AC = ay^{b-1}$$

$$\frac{dTC}{dY} = MC = aby^{b-1}$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นั่นคือสมการที่(8a)มีค่าเท่ากับสมการที่(10)

$$ay^{b-1} = aby^{b-1}$$

$$b = 1$$

และจุดที่ต้นทุนเฉลี่ยต่ำสุดคือจุดที่ $\frac{dAC}{dY} = 0$ นั่นคือ

$$\frac{dAC}{dY} = a(b-1)Y^{b-2}$$

$$Y = ab$$

นั่นคือ ณ ระดับ $Y = ab = Y^*$ จะเป็นระดับที่ต้นทุนเฉลี่ยต่ำสุดคือ AC^*

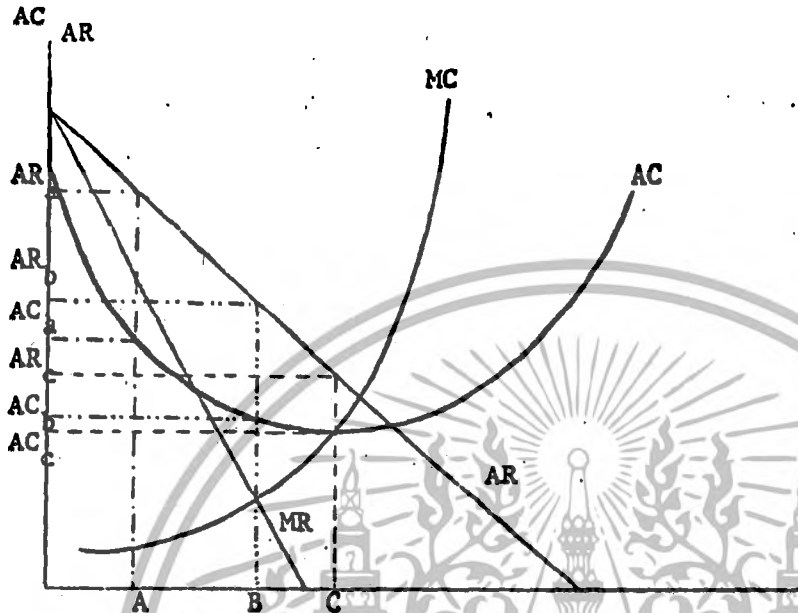
และตัดกับ เส้นต้นทุน เพิ่มหน่วยสุดท้าย

(2) ระดับผลผลิตที่ทำให้เกิดต้นทุนเฉลี่ยต่ำสุดและระดับผลผลิตที่ก่อให้เกิด

กำไรสูงสุด

ในการศึกษาการประหยัดจากขนาดของธุรกิจในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยนั้น เป็นการศึกษาเพื่อหาจุดต้นทุนเฉลี่ยต่ำสุด (minimum average cost) เพื่อที่จะได้ทราบว่าระดับผลผลิตในช่วงใดที่อยู่ในระดับที่ก่อให้เกิดการประหยัดจากขนาด เมื่อมีการขยายขนาดการผลิตซึ่งเป็นช่วงที่ต้นทุนเฉลี่ยจะลดลงเรื่อยๆ (decreasing average cost) โดยให้จุดต้นทุนเฉลี่ยต่ำสุดเป็นจุดตัดสินใจ กล่าวคือในช่วงที่ทำการขยายขนาดการผลิตเพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วยแล้ว ยังคงทำให้ต้นทุนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเมื่อมีการขยายขนาดการผลิต ถือว่าเป็นช่วงที่ไม่ก่อให้เกิดการประหยัดจากขนาดในการผลิต ดังนั้นจะเห็นได้ว่าจุดที่ต้นทุนเฉลี่ยต่ำสุดจึงเป็นเพียงจุดที่ช่วยในการตัดสินใจในระดับการผลิต เพื่อให้ได้ต้นทุนต่ำสุดเท่านั้น แต่ไม่ได้หมายถึงจุดการผลิตที่เหมาะสมเพื่อก่อให้เกิดกำไรสูงสุด เพราะในการพิจารณาหาจุดเหมาะสมในการทำกำไรสูงสุดนั้น จะต้องพิจารณาถึงระดับของรายได้เพิ่มต่อหน่วยด้วย ดังนั้นจุดเหมาะสมที่ก่อให้เกิดกำไรสูงสุด ก็คือจุดที่ต้นทุนเพิ่มต่อหน่วย (MC) เท่ากับจุดที่รายได้เพิ่มต่อหน่วย (MR) นั่นเอง ดังนั้นจึงไม่จำเป็นว่าจุดต้นทุนเฉลี่ยต่ำสุดและจุดที่ก่อให้เกิดกำไรสูงสุดเป็นจุดเดียวกัน ซึ่งจะแยกพิจารณาเป็น สามกรณีคือ

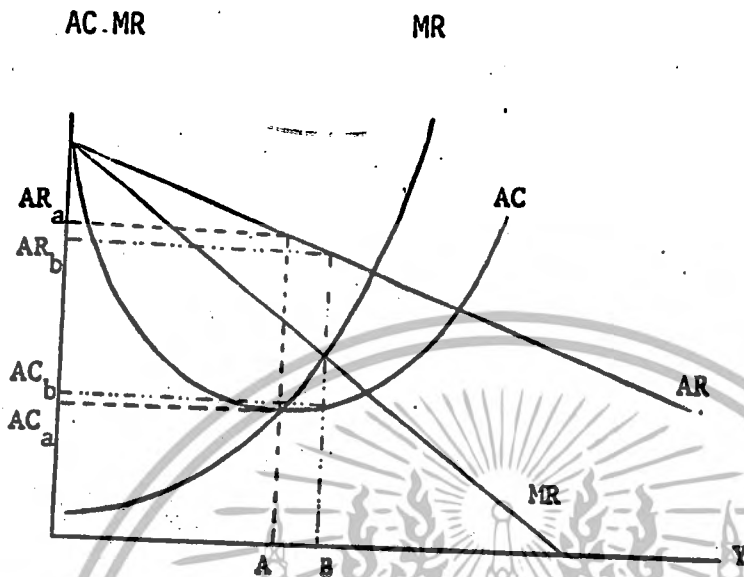
(1) การผลิตที่อยู่ในสภาพของการมีการประหยัดจากขนาด และทำให้เกิดกำไรมากขึ้น

รูปที่ 4 สภาพของการผลิตที่มีการประหยัดจากขนาดและทำให้กำไรมากขึ้น

จากรูปที่ 4 จะเห็นได้ว่าทั้งจุด A, B, C เป็นจุดผลิตที่อยู่ในช่วงของต้นทุนเฉลี่ยลดลง ถ้าขยายขนาดการผลิตในช่วงนี้ ทำให้เกิดการประหยัดจากขนาด แต่ต้นทุนและกำไร ณ 3 จุดนี้แตกต่างกัน กล่าวคือต้นทุนเฉลี่ยที่ A มากกว่าต้นทุนเฉลี่ยที่จุด B และมากกว่าต้นทุนเฉลี่ยที่ C ซึ่งเป็นจุดต้นทุนเฉลี่ยต่ำสุด ($AC_a < AC_b < AC_c$) เห็นได้ว่า ณะระดับการผลิตที่ต้องการให้ได้ต้นทุนต่ำสุดจะอยู่ที่จุด C แต่ถ้าต้องการกำไรสูงสุด หารการผลิตจุด B นั่นคือจุดต้นทุนเฉลี่ยต่ำสุดไม่จำเป็นที่จะต้องก่อให้เกิดกำไรสูงสุดด้วย และการขยายการผลิตจากจุด A ไปยังจุด B จะก่อให้เกิดการประหยัดจากขนาด และยังทำให้ได้กำไรสูงสุดด้วย แต่การขยายการผลิตจาก B ไป C แม้ว่าจะทำให้ประหยัดจากขนาด แต่กำไรรวมกลับลดลง

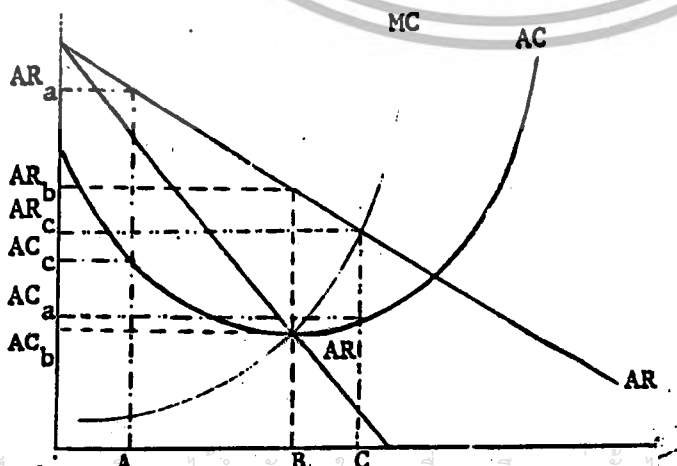
(2) การผลิตที่อยู่ในสภาพของการไม่ประหยัดจากขนาดแต่กำไรมากขึ้น

รูปที่ 5 ภาพของการผลิตที่ไม่มีการประหยัดจากขนาดแต่มีกำไรมากขึ้น

จากรูปที่ 5 จะเห็นได้ว่าจุด B จะเป็นจุดผลิตที่ก่อให้เกิดกำไรสูงสุด ($MR=MC$) และจุด A นี้จะอยู่ในช่วงที่ต้นทุนเฉลี่ยกำลังเพิ่มขึ้น ซึ่งอยู่ในช่วงที่ไม่ก่อให้เกิดการประหยัดจากขนาดเมื่อมีการขยายขนาดการผลิต B คือต้นทุนเฉลี่ยที่ A มากกว่าที่ B ($AC_a < AC_b$) ส่วนกำไรนั้นปรากฏว่ากำไรที่ B มากกว่าที่ A ($A < B$) ดังนั้นถ้าต้องการผลิตเพื่อให้เกิดต้นทุนต่ำสุดจะผลิตที่ A ในขณะที่ถ้าต้องการกำไรสูงสุดจะผลิตที่จุด B จะเห็นได้ว่านโยบายการผลิตที่ต้องการให้ต้นทุนต่ำสุดและการผลิตเพื่อให้ได้กำไรสูงสุด จึงไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องเดียวกัน

(3) การผลิตที่อยู่ในสภาพของต้นทุนเฉลี่ยต่ำสุดและได้กำไรสูงสุดด้วย

รูปที่ 6 สภาพของการผลิตที่ต้นทุนเฉลี่ยต่ำสุดและได้กำไรสูงสุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

อย่างไรก็ตามเอกสารนี้ยังคงอยู่ในพื้นที่สาธารณะและสามารถเข้าถึงได้โดยผู้สนใจถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากรูปที่ 6 เป็นภาพที่แสดงให้เห็นถึงระดับการผลิตที่ทำให้ต้นทุนเฉลี่ยต่ำสุด และยังเป็นจุดที่ก่อให้เกิดกำไรสูงสุดด้วย และถ้าการผลิตอยู่ในสภาพเช่นนี้แล้ว จุดผลิตอื่น ๆ จะเป็นจุดที่ทำให้ได้รับกำไรน้อยกว่าและยังเสียต้นทุนเฉลี่ยสูงกว่าอีกด้วย จากรูปที่ 6 จุด B จะเป็นระดับการผลิตที่ได้กำไรสูงสุดและต้นทุนต่ำสุด ส่วนต้นทุนเฉลี่ยที่จุด A และ C จะมากกว่าต้นทุนเฉลี่ยที่จุด B ($AC_a > AC_b$) ในกรณีที่กำไรที่จุด B มากกว่าที่จุด A และจุด C ($A < B > C$)

การตรวจสอบเอกสาร

หลายพล กุ่มทรัพย์(2515) ได้ศึกษาเรื่องการประหยัดจากขนาดของธนาคารพาณิชย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาว่าธนาคารพาณิชย์ไทยมีการประหยัดจากขนาดหรือไม่ โดยได้ศึกษาสมการต้นทุนของธนาคารกรุงเทพ จำกัด โดยใช้ฟังก์ชันสมการต้นทุนแบบ Cobb-Duglas และจากเงื่อนไขของประสิทธิภาพในการผลิต ได้สมการต้นทุนดังนี้คือ

โดยที่

$$C = a_0 Y^s P_1^{a_1} P_2^{a_2} V$$

$$\ln C = \ln K + \ln Y + \ln V$$

$$K = \frac{s}{u} \cdot [a_0 a_1^{a_1} a_2^{a_2}]^{\frac{-1}{s}}$$

$$V = \frac{-1}{u \cdot s}$$

s = ประสิทธิภาพการประหยัดจากขนาด เท่ากับ $a_1 + a_2$

Y = ผลผลิตให้แก่ เงินฝาก เงินกู้ยืม และส่วนลด

C = ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น

$a_1 \cdot a_2$ = ค่าความยืดหยุ่นของผลผลิต

$P_1 \ P_2$ = ราคาส่งของปัจจัยแรงงาน และที่ไม่ใช่แรงงาน

u = ตัวความผิดพลาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และจากการศึกษาโดยใช้สมการถดถอยแบบธรรมดา สามารถหาค่าการแปรหัยจากขนาดของธนาคารกรุงเทพ จำกัดได้ $S = 1.1745$ ซึ่งมากกว่า 1 แสดงว่าธนาคารที่นำการศึกษาที่มีการแปรหัยจากขนาด เพราะผลตอบแทนต้นทุนค่าใช้จ่ายมากกว่า 1

ข้อบกพร่องของการศึกษานี้คือ ต้นทุนของธนาคารพิจารณาจากผลผลิตอย่างเดียว ซึ่งต้นทุนในความจริงแล้วยังประกอบด้วย คอกเบี้ย ค่าจ้างแรงงาน ฯลฯ ซึ่งไม่ได้นำมาพิจารณา

Benston และคณะ(2517) ได้ใช้การวิเคราะห์ Multiple Regression ในการวิเคราะห์ต้นทุนทางตรงและทางอ้อมของบริการของธนาคารเอกชน ในการศึกษาได้ใช้ข้อมูลที่รวบรวมโดย Federal Reserve ในรูปของโปรแกรมการวิเคราะห์สมการต้นทุน

ในการศึกษาทางด้านต้นทุนทางตรงจะแบ่งเป็นของ เงินฝากกระแสรายวัน, เงินฝากออมทรัพย์ และเงินฝากประจำ ในส่วนของบริการเงินฝากและเงินกู้ระยะยาว, เงินกู้เกี่ยวกับที่ดินและเงินกู้ของธุรกิจ ในส่วนของเงินกู้ยืม ส่วนต้นทุนทางอ้อมแบ่งเป็นการบริการ, การพัฒนาธุรกิจและการดำเนินการ จะวิเคราะห์แยกกัน และไม่รวมถึงค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับคอกเบี้ย

รูปแบบสมการที่เหมาะสมสำหรับบริการแต่ละประเภทของธนาคาร ได้มาจากสมการต้นทุนแบบ Cobb Douglas โดยที่ตัวแปรถูกกำหนดให้อยู่ในรูปลอการิทึม ได้สมการดังนี้คือ

$$\text{ต้นทุนทางตรง} = b_0 + b_1 N_i + b_2 A_i + b_3 M_i + b_4 R_i + b_5 C_i + b_6 O_i + b_7 W_i + b_8 + j B_{ij}$$

$$\text{ต้นทุนทางอ้อม} = c_0 + c_1 TA_i + c_2 D_i + c_3 RE_i + c_4 I_i + c_5 BL_i + c_6 TS_i + c_7 + j B_{ij}$$

จากข้อมูลของธนาคาร 80-89 ธนาคารในปี ค.ศ. 1959, 1960, และ 1961 และข้อมูล 210 ถึง 283 โปรแกรมสมการต้นทุนของ Federal Reserve District ของธนาคารใน Boston, New York และ Philadelphia ของปี ค.ศ. 1963, 1964, 1965

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการศึกษาที่สำคัญของการประหยัดจากขนาด(ค่าความยืดหยุ่นน้อยกว่า

1.0 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานน้อยกว่า 1.0 ด้วย) ปรากฏว่าเงินฝากกระแสรายวัน และเงินกู้ที่เกี่ยวกับที่อยู่อาศัย เงินฝากออมทรัพย์ และเงินกู้ระยะยาวมีการประหยัดจากขนาด โดยมีนัยสำคัญของความยืดหยุ่นน้อยกว่า 1 เช่นเดียวกับในปี ค.ศ. 1959- 1961 สำหรับธุรกิจก็มีนัยสำคัญเช่นเดียวกัน ยกเว้นปี ค.ศ. 1961 เท่านั้น ในส่วนของต้นทุนทางอ้อมทั้งสามส่วนก็มีนัยสำคัญสำหรับการประหยัดจากขนาด

จะเห็นได้ว่าการวิเคราะห์ดังกล่าวเป็นการวิเคราะห์ที่มีประโยชน์ แสดงให้เห็นว่าค่าสัมประสิทธิ์ของต้นทุนในการให้บริการเงินฝาก และเงินให้กู้มีค่าเท่าใดสามารถนำมาวิเคราะห์การประหยัดจากขนาดได้ และไม่สามารถคำนวณได้จากการนำเงินฝากหรือทรัพย์สินมาคำนวณเพียงอย่างเดียว จึงจะนำมาศึกษาว่าเงินฝากแต่ละประเภทในธนาคารพาณิชย์ทั้งหมดของประเทศไทย มีนัยสำคัญของการประหยัดจากขนาดแล้วหรือยัง เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อพัฒนาบริการด้านต่างๆต่อไป

ทรงวุฒิ เชาวสิทธิ์(2529) ได้ศึกษา เรื่องการวิเคราะห์โครงสร้างตลาด การประหยัดจากขนาดและพฤติกรรมกำไรของระบบธนาคารพาณิชย์ ได้ศึกษาการประหยัดจากขนาดด้วย 2 วิธีคือ

(1) Survivar Test โดยพิจารณาจากจุดประสงค์ในการประกอบการของธุรกิจ คือ

1.1 เพื่อทำกำไรให้แก่ธุรกิจสูงสุด

1.2 เพื่อให้เกิดความเจริญเติบโตแก่กิจกรรมสูงสุด

ได้คำนวณอัตรากำไรสุทธิต่อทรัพย์สินรวม โดยใช้สูตร

$$PR_i = \frac{IPR_i}{A} \times 100 \quad MPR_i = \frac{PR_i}{n}$$

เมื่อ PR_i = อัตรากำไรต่อทรัพย์สินรวมของธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละแห่ง

IPR_i = กำไรสุทธิของธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่ง

MPR_i = อัตรากำไรต่อทรัพย์สินของธนาคารพาณิชย์ไทยเฉลี่ย

A_i = ทรัพย์สินรวมของธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละแห่ง

และมีสมการค่าเฉลี่ยของอัตราการเจริญเติบโตของธนาคารพาณิชย์ไทยคือ

$$GR = \left(\frac{C_i}{C_1} - 1 \right) \times 100$$

$$MGR = \prod_{i=1}^n \left(\frac{C_i}{C_1} - 1 \right) \times 100$$

เมื่อ MGR = ค่าเฉลี่ยอัตราการเจริญเติบโตของธนาคารพาณิชย์ไทย

GR = อัตราการเจริญเติบโตของธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละแห่ง

C_i = สินเชื่อที่ปล่อยให้กับของธนาคารพาณิชย์ไทยในปีนั้น

C_1 = สินเชื่อที่ปล่อยให้กับของธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละแห่งในปีที่ผ่านมา

ซึ่งผลการศึกษารายกว่าประสิทธิภาพการจัดการของธนาคารพาณิชย์ไทย

แต่ละแห่งมีความแตกต่างกันมาก ซึ่งเป็นผลมาจากลักษณะความแตกต่างของอัตรากำไรสุทธิและอัตราการเจริญเติบโตของกิจการ ซึ่งมีค่าเท่ากับร้อยละ 0.58 และ 21.39 ตามลำดับ และความอยู่รอดของธนาคารในส่วนที่ I ซึ่งมีค่า MPR และ MGR เป็นบวกมากที่สุด รองลงมาคือส่วนที่ II มีการเติบโตด้าน MGR เป็นบวก อันดับที่ 3 คือส่วนที่ IV มีค่า MPR เป็นบวก ส่วนที่ III มีความอยู่รอดน้อยคือธนาคารที่มีค่า MGR และ MPR เป็นลบ ซึ่งธนาคารที่มีขนาดใหญ่ เช่น ธนาคารกรุงเทพ จะอยู่ในช่วงที่ II ที่มี MGR เป็นบวก ธนาคารขนาดกลางและขนาดใหญ่จะอยู่ในส่วนที่ I และ II ส่วนธนาคารขนาดเล็กจะอยู่ในส่วนที่ III และ IV

(2) การวิเคราะห์ฟังก์ชันต้นทุนการผลิต จากแบบจำลองสมการ

เมื่อ Q = ปริมาณผลผลิตของธนาคารพาณิชย์ซึ่งใช้ประมาณสินเชื่อที่ให้แก่ลูกค้า

TC = ต้นทุนทั้งหมด

แสดงให้อยู่ในรูปของสมการการผลิตแบบ Cobb Douglas ได้ดังนี้ $Q = aTC^b$

แต่เนื่องจากต้องการหาการประหยัดจากขนาดในการปล่อยสินเชื่อจึงต้องปรับตัวแบบใหม่

$$TC = aQ^b$$

ทำให้้อยู่ในรูปสมการเส้นตรงคือ

$$\log TC = a + b \log Q$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อ $a =$ ค่าคงที่
 $b =$ ค่าความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายต่อผลผลิต

จะแสดงการประหยัดจากขนาดได้โดย

$s = \frac{1}{b}$ เมื่อ $s =$ การประหยัดจากขนาด
 โดยที่ถ้า s มากกว่า 1 แสดงว่ามีการประหยัดจากขนาด

จากผลการศึกษารายงานว่าทุกธนาคารมีการประหยัดจากขนาด เนื่องจาก
 ได้ค่า s มากกว่า 1

จากผลการศึกษาทั้งสองแบบให้ผลที่แตกต่างกันคือแบบ Survivar Test
 ปรากฏว่าธนาคารที่มีโอกาสสูงที่สุดได้แก่ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารพาณิชย์
 ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา และธนาคารไทยทุน ส่วนวิธีการวิเคราะห์
 ต้นทุนการผลิตทุกธนาคารมีการประหยัดจากขนาด และธนาคารที่มีค่า S สูงคือ ธนาคารมหานคร
 ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารศรีนคร และธนาคารนครหลวงไทย ซึ่งส่วนใหญ่ไม่อยู่
 ในส่วนที่ IV และ III ของการทดสอบแบบ Survivar Test และเป็นธนาคารขนาดกลาง
 แต่ค่า s ก็ต่างจากธนาคารที่อยู่ในส่วนที่ I เพียงประมาณ 0.25 เท่านั้น

ณัฐธรา ตามใจจิตร (2529) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์การประหยัด
 จากขนาดของธุรกิจในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยวิธีการศึกษาได้แยกเป็น
 ศึกษาสมการต้นทุนของแต่ละธนาคารตามความเหมาะสม และสมการต้นทุนรวมซึ่งขึ้นอยู่กับ
 ผลผลิต (เงินกู้ยืมและเงินลงทุนในหลักทรัพย์) และต้นทุนรวมมีรูปสมการดังนี้คือ

$$\begin{aligned} TC &= a_1 + b_1 Y + b_2 Y^2 + b_3 Y^3 \\ AC &= b_1 + b_2 Y + b_3 Y^2 \end{aligned}$$

โดยกำหนดให้

$$\begin{aligned} TC &= \text{ต้นทุนในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์} \\ AC &= \text{ต้นทุนเฉลี่ยในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์} \end{aligned}$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- a = ค่าคงที่
 Y = เงินให้กู้ยืมและเงินลงทุนในหลักทรัพย์
 b = ค่าสัมประสิทธิ์

จากการศึกษาการประหยัคจากขนาดในรูปต้นทุนรวมพบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2521-2527 การดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยยังคงอยู่ในช่วงการประหยัคจากขนาดอยู่ ยกเว้นธนาคารกรุงเทพ ได้พ้นช่วงการประหยัคจากขนาดแล้ว และจากการศึกษาสมการต้นทุนรวมที่เหมาะสมของแต่ละธนาคารจากข้อมูลอนุกรมเวลา พบว่าธนาคารพาณิชย์แต่ละธนาคารมีรูปแบบสมการต้นทุนเฉลี่ยที่แตกต่างกัน และธนาคารที่มีรูปแบบสมการต้นทุนเฉลี่ยในรูปแบบกำลังสองสามารถหาช่วงการประหยัคของแต่ละธนาคารได้ และต้นทุนเฉลี่ยของแต่ละระดับขนาดของธนาคารสามารถหาค่าจุดต้นทุนเฉลี่ยค่าสุดได้

นอกจากนี้ยังพบว่าในช่วงที่ทำการศึกษ ธนาคารกรุงเทพ ซึ่งเป็นธนาคารที่มีขนาดใหญ่ที่สุดได้ดำเนินการขยายขนาดการผลิตโดยขยายต้นทุนเฉลี่ยสูงกว่าธนาคารอื่นทำให้ธนาคารเองอยู่ในช่วงการประหยัคจากขนาด แต่ไม่อยู่ในช่วงการประหยัคจากขนาดของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย

การศึกษานี้จึงมีข้อบกพร่องที่ผลการศึกษาให้ผลแตกต่างกัน ในการศึกษาสมการของธนาคารแต่ละธนาคารเองกับการใช้สมการในรูปแบบเดียวกันของทั้งระบบ เช่นผลของธนาคารกรุงเทพ ทำให้ไม่สามารถสรุปผลที่แน่นอนได้ เพราะการศึกษาให้ผลแตกต่างกัน

ภัสรี ธนะ เอนกเจริญ(2531) ได้ศึกษาเรื่องการประหยัคจากขนาดของบริษัทเงินทุนในช่วงปี พ.ศ. 2527 ถึง พ.ศ. 2528 โดยใช้การหาข้อมูลจากตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม และใช้สมการต้นทุนที่ได้มาจากแบบจำลองของ คือ

$$C = \sum_i kQ_i^a R_i^b W_i^c V$$

โดยที่ C = ค่าใช้จ่ายรวมประกอบด้วย เงินคือน คอกเบี้ย และส่วนลดจ่าย
 ค่านายหน้า ค่าธรรมเนียม ค่าบริการ ค่าโฆษณา และ
 การส่งเสริมการขาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- Q_1 = ผลผลิต โดย = 1,2,3
 Q_1 = ผลผลิตสุทธิ
 Q_2 = ผลผลิตถ่วงน้ำหนัก
 Q_3 = ผลผลิตรวม = $Q_1 + Q_2$
 R = อัตราดอกเบี้ย
 W = อัตราค่าจ้าง
 V = อัตราการตั้งคุณภาพของผลผลิต

ผลการศึกษาด้านทุนรวมโดยมี 3 ผลผลิต สรุปได้ว่า สัมประสิทธิ์ของผลผลิต (ส่วนกลับของการประหยัดจากขนาด) อยู่ระหว่าง 0.92556 - 0.95642 และสมการที่มีการประหยัดจากขนาดมากที่สุดได้แก่สมการผลผลิตสุทธิ ในปี พ.ศ. 2528 และสัมประสิทธิ์อยู่ระหว่าง 0.87698 - 0.92043 สมการที่มีการประหยัดจากขนาดมากที่สุดได้แก่สมการผลผลิตถ่วงน้ำหนัก ในปี 2527 จะเห็นได้ว่า ค่าการประหยัดจากขนาด(ส่วนกลับของสัมประสิทธิ์) ในปี พ.ศ. 2527 มีมากกว่าในปี พ.ศ. 2528 และพบว่า ต้นทุนของบริษัทเงินทุนที่มีสถาบันการเงินหนุนหลังมีต้นทุนเฉลี่ยต่ำกว่าต้นทุนเฉลี่ยของบริษัทเงินทุนอิสระ และเมื่อเทียบสมการในปี พ.ศ. 2528 กับปี พ.ศ. 2527 แล้ว พบว่ามีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะตัวกำหนดต้นทุน

เนื่องจากการศึกษานี้แยกพิจารณาผลผลิต เป็น ผลผลิตสุทธิ ผลผลิตถ่วงน้ำหนัก และผลผลิตรวม ทำให้เกิดการเปรียบเทียบในหลายขั้นตอน และการศึกษานี้มีเพียง 2 ปี ทำให้สมการต้นทุนที่ได้ไม่ใช่สมการที่ได้จากการวิเคราะห์ตามอนุกรมเวลา สัมประสิทธิ์ที่ได้จึงเป็นค่าที่ไม่มีน้ำหนักพอที่จะนำมาทำการวิเคราะห์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น

อธิบดีกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง

แบบจำลองในการวิเคราะห์ต้นทุนของธนาคารพาณิชย์

1. แบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการศึกษาการประหยัดจากขนาดครั้งนี้ จะทำการศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากรายงานงบดุลและงบกำไรขาดทุนของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย สำหรับวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล จะใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression) โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลา (time series data) ของธนาคารพาณิชย์

1.) การวิเคราะห์การประหยัดจากขนาดของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย จะใช้แบบจำลองสมการต้นทุนเป็นสองส่วน คือต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อม

ก. แบบจำลองต้นทุนทางตรง สามารถกำหนดแบบจำลองได้ดังนี้

$$DC = b_0 + b_1 N_i + b_2 S_i + b_3 A_i + b_4 M_i + b_5 R_i + b_6 W_i$$

เมื่อ

DC = ต้นทุนทางตรงของบริการแต่ละประเภท (บาท)

N_i = จำนวนบัญชีของบริการแต่ละประเภท (บัญชี)

S_i = ขนาดของบัญชีเงินฝาก (บาท/บัญชี)

A_i = กิจกรรมรรมที่ เกิดขึ้นในแต่ละประเภทบริการ (บาท)

M_i = อัตราส่วนการผสมประเภทบริการ

R_i = ความเสี่ยงของเงินกู้

W_i = ความสัมพันธ์ของดัชนีค่าจ้าง ใช้เป็นตัวแทนความแตกต่างทางด้านราคา

ข. แบบจำลองต้นทุนทางอ้อม สามารถกำหนดแบบจำลองได้ดังนี้

$$DC = f (TA, D, RE, I, BL, TS)$$

ได้สมการทางคณิตศาสตร์ คือ

$$IC = c_0 + c_1 TA + c_2 D + c_3 RE + c_4 I + c_5 BL + c_6 TS$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อ	IC	=	ต้นทุนทางอ้อม (บาท)
	TA	=	สินทรัพย์รวม (บาท)
	D	=	อัตราเงินฝากกระแสรายวนต่อ เงินฝากทั้งหมด
	RE	=	1 - อัตราทรัพย์สิน เกี่ยวกับที่ดิน (อสังหาริมทรัพย์) ต่อสินทรัพย์ที่ใช้ในการดำเนินงาน
	I	=	1 - อัตราของ เงินกู้ระยะยาวต่อสินทรัพย์ที่ใช้ในการดำเนินงาน
	BL	=	อัตราส่วนของ เงินกู้ของธุรกิจต่อสินทรัพย์ดำเนินงาน
	TS	=	อัตราส่วนของ เงินลงทุนในหลักทรัพย์ต่อสินทรัพย์ดำเนินงาน

2.) การวิเคราะห์ต้นทุนของธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละธนาคาร จะอาศัยแบบจำลองดังนี้

เมื่อ	C	=	$f(Q, H, P, U)$
	C	=	ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (ล้านบาท)
	Qh	=	ผลผลิต (ล้านบาท)
	H	=	ผลผลิตอื่นที่มีวิธีวัดแตกต่างจาก (ล้านบาท)
	P	=	ความแตกต่างด้านตัวกำหนดราคา
	U	=	ค่าความคลาดเคลื่อน

ในที่นี้การวัดผลผลิตมีการคำนวณทาง เดียว โดยนำเอา เงินให้กู้รวมกับ เงินลงทุนในหลักทรัพย์ จึงไม่ใช่ค่าตัวแปร H

สมการต้นทุนจะนำมาหาค่าการประหยัดจากขนาดได้อย่าง เหมาะสม เมื่ออยู่ในรูปสมการ Cobb-Douglas

$$C = b_0 Q^{b_1} P^{b_2} U^{b_3}$$

ในการวัดการประหยัดจากขนาด จะมีการประหยัดจากขนาดเมื่อ $S > 1$ และ

$S = \frac{1}{\text{สัมประสิทธิ์ของตัวแปร}}$ (เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร เป็นค่าที่แสดงการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรนั้น 1 หน่วย จะทำให้ต้นทุนมีการเปลี่ยนแปลงไปเท่าไร ส่วนการ . . .
ประหยัดจากขนาดหมายถึง การวัดผลผลิตที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของต้นทุน 1 หน่วย ดังนั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค่าการประหยัคจากขนาดจึง เป็นส่วนกลับของค่าสัมประสิทธิ์ และถ้าค่า $S > 1$ แสดงว่าเมื่อต้นทุนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะได้ผลผลิตเพิ่มมากกว่า 1 หน่วย)

นิยามตัวแปรและการวัดค่าตัวแปร

1. ต้นทุนทางตรง (DC) เป็นการคำนวณหาต้นทุน ซึ่งเกิดจากการให้บริการเงินฝากในแต่ละประเภท ได้แก่ เงินฝากประจำ เงินฝากออมทรัพย์ และ เงินฝากกระแสรายวัน ว่ามีต้นทุนเกิดขึ้นจำนวนเท่าใด
2. จำนวนบัญชีของบริการแต่ละประเภท (N_i) เป็นจำนวนบัญชีเงินฝากที่เกิดขึ้นกับธนาคารในช่วงระยะเวลาหนึ่ง (1 ปี) ซึ่งบริการของธนาคารได้แก่ เงินฝากประจำ เงินฝากออมทรัพย์และ เงินฝากกระแสรายวัน สาเหตุที่ต้องนำจำนวนบัญชีมาคำนวณในส่วนขอต้นทุนทางตรง เนื่องจากยังมีจำนวนบัญชีมากเท่าไร ต้นทุนในการบริการ ไม่ว่าจะเป็นพนักงานบริการ หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องนับจำนวนเงิน ก็ต้องใช้มากขึ้น
3. ขนาดของบัญชีเงินฝาก (S_i) คำนวณได้จากอัตราส่วนของจำนวนเงินในแต่ละประเภทบริการของธนาคารกับจำนวนบัญชีในแต่ละประเภทบริการ ขนาดของบัญชีจะแสดงถึงจำนวนเงินเฉลี่ยของแต่ละบัญชีในบริการในแต่ละประเภทว่ามีจำนวนเฉลี่ยเท่าไร ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งของต้นทุนทางตรง คือถ้าจำนวนเงินเฉลี่ยสูง ย่อมเสียต้นทุนน้อยกว่าเมื่อเทียบกับขนาดของบัญชีที่มีจำนวนเงินต่ำ เพราะถ้าให้การบริการในแต่ละครั้งมีค่าใช้จ่ายเท่ากัน บัญชีที่มีจำนวนเงินเฉลี่ยสูงย่อมถือว่าเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าบัญชีที่มีจำนวนเงินเฉลี่ยต่ำ
4. กิจกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละประเภทบริการ (A_i) สำหรับเงินฝากกระแสรายวัน คำนวณได้จากจำนวนการผ่านรายการในบัญชี การตรวจนับ และเงินฝากในแต่ละช่วงเวลา ถ่วงน้ำหนักด้วยเวลาที่ทำการศึกษา สำหรับเงินฝากออมทรัพย์ใช้จำนวนที่มีการตรวจนับบัญชี แต่ไม่ใช้ในเงินฝากประจำเพราะสมมติให้เป็นค่าคงที่ กิจกรรมที่เกิดขึ้นนี้เป็นการคำนวณถึงค่าใช้จ่ายอื่นเนื่องมาจากบริการที่ต้องมีการตรวจเช็คอยู่ตลอดเวลา เช่น บัญชีเงินฝากกระแสรายวันมีค่าใช้จ่ายสูงมาก เพราะมีเงินหมุนเวียนบ่อยครั้ง แต่บัญชีเงินฝากประจำมีกิจกรรมน้อยมากซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นต้นทุนทางตรง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. การผสมประเภทบริการ (M_i) สำหรับเงินฝากกระแสรายวันใช้การเช็คยอดในแต่ละช่วงเวลา (รายเดือน) ต่อการเช็คยอดทั้งหมด ส่วนเงินฝากประจำเป็นอัตราส่วนของบัญชีในระยะยาวหารด้วยจำนวนบัญชีทั้งหมด การที่คิดการผสมประเภทบริการในต้นทุนทางตรงก็เพราะว่าในประเภทบริการเดียวกันนั้น ยังแยกเป็นประเภท ๆ อีก เช่น ฝากประจำ 1 ปี , 6 เดือน , 3 เดือน ซึ่งในแต่ละประเภทบริการที่แยกกันนี้ บางประเภทเสียต้นทุนน้อย จึงต้องพยายามกำจัดค่าความแตกต่างนี้ออกจากการคำนวณต้นทุน

6. ความเสี่ยงของเงินกู้ (R_i) ใช้อัตราค่าธรรมเนียมที่เก็บจากดอกเบี้ยเฉลี่ย คือถ้าเงินฝากประเภทที่มีความเสี่ยงสูง (ดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมต่ำ) ก็จะเสียค่าใช้จ่ายทางตรงสูงตามไปด้วย เช่น บริการเงินฝากกระแสรายวัน มีความเสี่ยงต่อการเบิกเงินเกินบัญชี และหนี้สูญ จึงเสียค่าใช้จ่ายสูงกว่าเงินฝากประเภทอื่น ๆ

7. ต้นทุนทางอ้อม (IC) เป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่มีหลักฐานชัดเจนในการใช้จ่าย คือไม่ใช่เงินเดือนพนักงานให้บริการเงินฝากประเภทต่าง ๆ แต่เป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเนื่องจากผลการดำเนินงานกับบริการเงินฝาก หรือเงินกู้ต่าง ๆ

8. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (C) ประกอบด้วยดอกเบี้ยเงินฝาก ดอกเบี้ยเงินกู้ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพนักงาน อาคารสถานที่ อุปกรณ์ ภาษีอากร ค่าธรรมเนียมและบริการ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

การดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์

ในบทนี้เนื้อหาในส่วนแรกจะกล่าวถึงลักษณะข้อมูลที่ปรากฏในงบการเงินก่อน ทั้งนี้ เนื่องจากในการวิเคราะห์การประหยัดจากขนาดของธนาคารพาณิชย์นั้น จะใช้ข้อมูลจากงบการเงินของธนาคารพาณิชย์เป็นส่วนใหญ่ จากนั้นจะกล่าวถึงที่มาและทางใช้ไปของเงินทุนว่ามีโครงสร้างรายได้และค่าใช้จ่ายที่สำคัญอะไรบ้าง และในส่วนท้ายสุดจะกล่าวถึงขนาดของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งไม่สามารถเห็นได้ชัดเจนจากงบการเงิน

งบการเงินของธนาคารพาณิชย์

มาตรฐานงบการเงิน

งบการเงินที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ หมายถึง งบดุลและงบกำไรขาดทุน ซึ่งธนาคารจะจัดทำขึ้น ณ วันสิ้นงวดบัญชี ซึ่งปกติจะมี 2 ครั้งต่อปี คือ งวดครึ่งปีเมื่อสิ้นเดือนมิถุนายนและงวดสิ้นปี เมื่อเดือนธันวาคม (เรียงชัย มะระกานนท์, การเงิน การธนาคาร 5 น, 123)

งบการเงินที่ธนาคารพาณิชย์จัดทำขึ้น อาจแบ่งออกเป็น 2 แบบคือ งบการเงินแบบละเอียดเพื่อใช้ภายในธนาคาร และงบการเงินแบบย่อ ซึ่งธนาคารพาณิชย์จะต้องเปิดเผยให้ผู้ถือหุ้นและบุคคลภายนอกทราบ ซึ่งข้อมูลที่น่ามาใช้ในการวิเคราะห์ในปัญหาพิเศษฉบับนี้ ก็อาศัยข้อมูลจากงบการเงินแบบย่อนี้เอง

สำหรับรายการที่แสดงในงบการเงินแบบย่อนี้ จะต้องประกอบด้วยรายการที่ทางการกำหนด โดยอาศัยอำนาจตามความในประเพณีของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 285 ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้ออกกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (2519) เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2519 กำหนดให้บริษัทจำกัดที่ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ต้องจัดทำงบดุลและงบกำไรขาดทุน โดยมีรายการย่อประเภทต่าง ๆ ตามที่กำหนด

นอกจากนี้เพื่อให้การจัดทำงบดุลและงบกำไรขาดทุนเป็นไปตามเจตนารมณ์ของทางราชการและเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้กรมทะเบียนการค้ายังได้ออกคำชี้แจงเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติและความหมายโดยย่อของแต่ละรายงานในงบการเงินที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พาณิชย์ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2519) ดังกล่าวอีกด้วย²

การที่มีกฎข้อบังคับให้ข้อมูลในงบการเงินที่ธนาคารพาณิชย์เปิดเผยต่อบุคคลภายนอก ต้องจัดทำและแสดงผลประกอบการด้วยรายการที่เป็นมาตรฐานเดียวกันเช่นนี้ นับเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษารูานะ เปรียบเทียบระหว่างธนาคาร

ความแตกต่างระหว่างข้อมูลงบการเงินกับรายงานแบบอื่น

ตามข้อกำหนดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลฐานะการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ จะเห็นได้ว่า ลักษณะของข้อมูลเกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ ข้อมูลที่เปิดเผยแก่บุคคลทั่วไป อาทิ งบการเงินแบบย่อ รายงาน ร.พ. 1.1 ซึ่งสามารถทราบข้อมูลเป็นรายธนาคารได้ ส่วนข้อมูลอีกประเภทหนึ่ง เป็นข้อมูลที่ไม่เปิดเผยแก่บุคคลทั่วไป แต่จะแสดงแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นการเฉพาะเท่านั้น³ ข้อมูลประเภทนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยจะรวบรวมของทั้งระบบธนาคาร โดยไม่จำแนกเป็นรายธนาคารและตีพิมพ์ในรายงานเศรษฐกิจรายเดือนของธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นประจำทุกเดือน

สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ในปัญหาพิเศษฉบับนี้ ได้เลือกใช้ข้อมูลจากงบการเงินแบบย่อเป็นสำคัญ เนื่องจากงบการเงินแสดงรายการเป็นมาตรฐานเดียวกันและงบการเงินที่มีข้อมูลละเอียด เป็นต้นว่า มีการจำแนกค่าใช้จ่ายออกเป็นรายการต่าง ๆ จัดเป็นข้อมูลที่เป็นความลับของธนาคาร ทางธนาคารไม่สามารถนำมาเปิดเผยได้

อย่างไรก็ตาม การใช้งบการเงินก็มีข้อจำกัดในแง่ความถี่ ก็มีเพียง 6 เดือนต่อครั้ง ในการวิเคราะห์จึงต้องใช้ข้อมูลจำนวนปีหลายปี

2 คำชี้แจงกรมทะเบียนการค้า เรื่อง "การจัดทำงบดุลและงบกำไรขาดทุน และ การลงลายมือรับรองการสอบบัญชี" , 1 มกราคม พ.ศ.2528 .

3 มาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ กำหนดโทษแก่ผู้นำข้อมูลมาเปิดเผยนอกเหนือจากหน้าที่ จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปีหรือปรับไม่เกิน 100,000.00 บาท

โครงสร้างรายได้และค่าใช้จ่ายที่สำคัญ

โครงสร้างรายได้

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างของรายได้ที่สำคัญของธนาคารพาณิชย์ ส่วนใหญ่ ซึ่งก็คือรายได้ประเภทดอกเบี้ยและส่วนลด ซึ่งมีสัดส่วนเฉลี่ยถึงร้อยละ 85.20 ของรายได้ทั้งหมด ระหว่างปี พ.ศ. 2522-2526 รายได้ประเภทนี้ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดอาจจะถูกกล่าวได้ว่าเป็นดอกเบี้ยและส่วนลดจากเงินให้กู้ยืม (ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของสินทรัพย์ของระบบธนาคารพาณิชย์ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเงินให้กู้ยืมประเภทต่าง ๆ) นอกจากนี้ก็คงเป็นดอกเบี้ยรับจากเงินฝากกับธนาคารอื่น ซึ่งมีสัดส่วนค่อนข้างต่ำ แต่ไม่สามารถจำแนกรายละเอียดได้ว่าเป็นจำนวนเท่าใด

นอกจากนี้รายได้ที่สำคัญอีกประเภทหนึ่ง ได้แก่ ดอกเบี้ยและเงินปันผลจากการลงทุนในหลักทรัพย์รัฐบาลและหลักทรัพย์อื่น ซึ่งตามโครงสร้างของสินทรัพย์แล้ว ส่วนใหญ่ก็คงจะเป็นดอกเบี้ยและเงินปันผลจากหลักทรัพย์รัฐบาล เพราะการลงทุนส่วนใหญ่อยู่ในรูปนี้ ตามตัวเลขในตารางที่ 2 รายได้ประเภทนี้คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 8.80 ของรายได้ทั้งหมด ค่าธรรมเนียมและค่าบริการก็เป็นรายได้ที่สำคัญอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งหมายถึง รายได้ที่ธนาคารได้ จากการให้บริการแก่ลูกค้า เช่น การออกหนังสือค้ำประกันการอาวัลตัวเงิน การเรียกเก็บเงินการออก L/C เป็นต้น รายได้ประเภทนี้มีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 3.2 ของรายได้ทั้งหมด

สำหรับรายได้ประเภทกำไรจากการปริวรรตนั้น หมายถึง กำไร(หรือขาดทุน) จากการซื้อขายเงินตราต่างประเทศ รวมทั้งยอดสุทธิระหว่างสินทรัพย์กับหนี้สินที่เป็นเงินตราต่างประเทศที่แปลงเป็นเงินบาทแล้ว จะสังเกตได้ว่า รายได้ประเภทนี้ยังมีความสำคัญค่อนข้างน้อยในโครงสร้างรายได้ทั้งหมด โดยเฉลี่ยเพียงร้อยละ 2.80 ของรายได้ทั้งหมดระหว่างปี พ.ศ. 2522-2526

นอกจากรายได้ดังกล่าวข้างต้นแล้วที่เหลือก็เป็นรายได้อื่น ๆ อาทิ กำไรจากการขายหลักทรัพย์ ทรัพย์สินรอการขาย ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์และทรัพย์สินอื่น ๆ ฯลฯ ซึ่งมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 8.70 ของรายได้ระหว่างปี พ.ศ. 2522-2526

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อพิจารณาโครงสร้างรายได้เป็นรายธนาคารแล้ว จากตารางที่ 2 จะพบว่าทุกธนาคารมีรายได้ส่วนใหญ่จากดอกเบี้ยและส่วนลด ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะประเภทของสินทรัพย์ของแต่ละธนาคารดังตารางที่ 3 แต่ทั้งนี้ก็มีความแตกต่างระหว่างธนาคารอยู่มากพอสมควร คือในกลุ่มธนาคารขนาดใหญ่ ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารกรุงไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา รายได้จากดอกเบี้ยและส่วนลดมีสัดส่วนสูงสุดถึงร้อยละ 85.76 ของรายได้รวม รองลงมาคือกลุ่มธนาคารขนาดกลาง ได้แก่ ธนาคารศรีนคร ธนาคารทหารไทย ธนาคารกรุงเทพ พาณิชยการ ธนาคารมหานคร ธนาคารนครหลวงไทย และธนาคารขนาดเล็ก ได้แก่ ธนาคารเอเชีย ธนาคารสยาม ธนาคารสหธนาคาร ธนาคารไทยทุน ธนาคารนครธน และ ธนาคารแหลมทอง ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 83.23 และ 83.88 ตามลำดับ

สำหรับรายได้ประเภทอื่น ๆ นั้น ความแตกต่างระหว่างธนาคารก็เห็นได้ชัดเจนพอสมควร กลุ่มธนาคารขนาดกลางมีรายได้จากดอกเบี้ยและเงินปันผล รวมทั้งจากค่าธรรมเนียมและกำไรจากการปริวรรตสูงสุด รองลงมาคือกลุ่มธนาคารขนาดเล็กและขนาดใหญ่

โครงสร้างค่าใช้จ่าย

โครงสร้างค่าใช้จ่ายของกลุ่มธนาคารไทย ดังแสดงในตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าค่าใช้จ่ายประเภทดอกเบี้ยเงินฝาก มีสัดส่วนสูงสุดถึงร้อยละ 61.80 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากธนาคารพาณิชย์มีหนี้สินส่วนใหญ่อยู่ในรูปเงินฝาก จึงต้องมีภาระค่าใช้จ่ายด้านดอกเบี้ยแก่ผู้ฝากเงินประเภทต่าง ๆ สูงกว่าค่าใช้จ่ายประเภทอื่น ๆ สำหรับต้นทุนด้านการเงินที่สำคัญอีกประเภทหนึ่งคือ ดอกเบี้ยและส่วนลดจ่าย ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดจากกู้ยืมเงินในรูปต่าง ๆ ทั้งที่เป็นการกู้ยืมโดยตรง การขายลดและขายช่วงลดตั๋วสัญญาใช้เงิน รวมถึงการจ่ายดอกเบี้ยสำหรับเงินฝากของธนาคารพาณิชย์อื่นในประเทศอีกด้วย รายจ่ายประเภทนี้มีสัดส่วนร้อยละ 14.80 ของค่าใช้จ่ายรวม

สำหรับค่าใช้จ่ายที่ไม่ใช่ด้านการเงินนั้น ที่สำคัญที่สุดคือ ค่าใช้จ่ายประเภทเงินเดือน ค่าจ้าง และเงินอย่างอื่นที่จ่ายให้แก่ลูกจ้าง ซึ่งมีสัดส่วนถึงร้อยละ 11.30 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด ทั้งนี้เพราะธุรกิจการธนาคารเป็นธุรกิจบริการที่ใช้แรงงานมาก เงินเดือนและค่าจ้างจึงเป็นต้นทุนส่วนที่สำคัญที่สุดของต้นทุนการดำเนินงาน นอกจากนี้ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 12.10

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 รายได้และค่าใช้จ่ายของกลุ่มธนาคารไทย

(หน่วย : ล้านบาท)

	2522	2523	2524	2525	2526	เฉลี่ย
รายได้						
ดอกเบี้ยและส่วนลดครบ	23,965.3 (84.3)	32,967.3 (84.5)	45,041.0 (86.3)	51,056.1 (86.0)	55,938.8 (84.4)	41,793.7 (85.2)
ดอกเบี้ยและเงินปันผล	2,468.9 (8.7)	3,434.6 (8.8)	3,950.0 (7.6)	5,695.5 (8.6)	6,665.8 (10.1)	4,323.0 (8.8)
ค่าธรรมเนียม	966.2 (3.5)	1,474.6 (3.8)	1,650.0 (3.2)	1,789.5 (3.0)	2,016.1 (3.0)	1,585.3 (3.2)
กำไรปริวรรต	714.2 (2.5)	937.2 (2.4)	1,250.3 (2.4)	1,039.6 (1.8)	1,045.1 (1.6)	997.3 (2.0)
รายได้อื่น ๆ	296.2 (1.0)	222.8 (0.6)	320.5 (0.6)	354.4 (0.6)	633.0 (1.0)	365.4 (0.7)
รายได้รวม	28,440.8 (100.0)	39,036.5 (100.0)	52,211.8 (100.0)	59,335.1 (100.0)	66,298.8 (100.0)	49,064.6 (100.0)
ค่าใช้จ่าย						
เงินเดือนค่าจ้าง	3,352.0 (13.4)	4,211.4 (11.9)	5,084.1 (10.6)	6,062.3 (11.0)	6,654.8 (10.9)	5,072.9 (11.3)
ดอกเบี้ยเงินฝาก	12,916.8 (51.5)	20,750.6 (58.7)	29,433.3 (61.3)	35,520.5 (64.6)	39,934.7 (65.6)	27,721.2 (61.8)
ดอกเบี้ยและส่วนลดจ่าย	5,175.8 (20.6)	5,966.0 (16.9)	8,059.4 (16.8)	7,294.9 (13.3)	6,807.8 (11.2)	6,660.8 (14.8)
อุปกรณ์	531.7 (2.1)	640.8 (1.8)	762.7 (1.6)	916.7 (1.7)	1,131.2 (1.9)	796.6 (1.8)
ค่าเช่าหนีสู่	766.6 (3.1)	891.9 (2.5)	1,055.5 (2.2)	961.1 (1.7)	1,544.5 (2.5)	1,034.9 (2.3)
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	2,344.1 (9.3)	2,866.8 (8.1)	3,616.9 (7.5)	4,256.6 (7.7)	4,805.2 (7.9)	3,577.9 (8.0)
รวมค่าใช้จ่าย	25,087.0 (100.0)	35,327.5 (100.0)	48,011.9 (100.0)	54,967.1 (100.0)	60,928.0 (100.0)	44,864.3 (100.0)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 (ต่อ)

	2522	2523	2524	2525	2526	เฉลี่ย
กำไรก่อนหักภาษี	3,353.8	3,709.0	4,199.9	4,368.0	5,370.8	4,200.3
ภาษีเงินได้	1,115.9	1,517.0	1,628.0	1,631.7	1,949.4	1,568.4
กำไรสุทธิ	2,237.9	2,192.0	2,571.9	2,736.3	3,421.4	2,631.9

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือสัดส่วนร้อยละ

ที่มา : รวบรวมจากงบดุลและงบกำไรขาดทุนของธนาคารต่าง ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ธนาคาร	เงินลงทุนต่อ สินทรัพย์รวม	พันธบัตรรัฐบาล ต่อเงินลงทุน	หลักทรัพย์อื่น ต่อเงินลงทุน	เงินสดและเงินฝาก ต่อสินทรัพย์รวม
ธนาคารกรุงเทพ	7.22	85.55	14.45	10.44
ธนาคารกรุงไทย	15.99	96.60	3.40	7.71
ธนาคารกสิกรไทย	12.01	93.18	6.82	7.55
ธนาคารไทยพาณิชย์	8.41	89.02	10.98	7.05
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	10.38	91.68	8.32	9.47
เฉลี่ยธนาคารขนาดใหญ่	9.98	91.09	8.91	9.08
ธนาคารศรีนคร	9.82	92.54	7.46	8.33
ธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยการ	12.40	92.48	7.52	10.32
ธนาคารนครหลวงไทย	7.68	98.14	1.86	13.65
ธนาคารทหารไทย	14.29	95.22	4.78	7.67
ธนาคารมหานคร	11.34	98.79	1.21	6.01
เฉลี่ยธนาคารขนาดกลาง	10.98	94.88	5.12	9.30
ธนาคารสยาม	6.94	97.08	2.92	17.59
ธนาคาร เอเชีย	11.86	94.88	5.12	7.54
ธนาคารสหธนาคาร	10.08	97.20	2.80	11.34
ธนาคารไทยทุน	9.30	90.82	9.18	6.16
ธนาคารแหลมทอง	8.44	88.17	11.83	3.68
ธนาคารนครธน	7.85	95.98	4.02	17.44
เฉลี่ยธนาคารขนาดเล็ก	9.34	94.77	5.23	10.92
16 ธนาคารไทย	10.11	92.13	7.89	9.27

ที่มา : รวบรวมจากงบดุลของธนาคารต่าง ๆ

ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด ซึ่งไม่รวมถึงภาษีเงินได้ (อธิบายใน 2.3)

โครงสร้างค่าใช้จ่าย จะสอดคล้องกับลักษณะโครงสร้างทางด้านหนี้สินและทุน ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ตัวอย่างเช่น กลุ่มธนาคารขนาดใหญ่ พึ่งพิงเงินฝาก เป็นแหล่งเงินทุนสูงสุด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น ๆ ก็จะทำให้กลุ่มธนาคารขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายประเภทดอกเบี้ยเงินฝาก สูงสุดถึงร้อยละ 12.10 ของค่าใช้จ่ายรวม รองลงไปคือกลุ่มธนาคารขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งพึ่งพิงเงินฝากเป็นสัดส่วนต่อเงินทุนทั้งหมดน้อยกว่า หรือในกรณีค่าใช้จ่ายประเภทดอกเบี้ยและส่วนลด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายจากการกู้ยืมนั้น กลุ่มธนาคารขนาดเล็กพึ่งพิงเงินกู้ยืมในอัตราส่วนสูงสุด ดังนั้นจึงย่อมจะมีค่าใช้จ่ายประเภทนี้ในสัดส่วนสูงกว่า เมื่อเทียบกับธนาคารขนาดใหญ่ และขนาดกลางตามลำดับ (ตารางที่ 5)

ในแง่รายละเอียดของแต่ละธนาคารนั้น ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การมีดอกเบี้ยจ่ายเงินฝากสูงสุดคือร้อยละ 72.13 ของค่าใช้จ่ายรวม ส่วนธนาคารนครธนมีดอกเบี้ยเงินจ่ายต่ำสุดคือร้อยละ 42.49 ของค่าใช้จ่ายรวม สำหรับดอกเบี้ยและส่วนลดจ่าย ธนาคารนครธนซึ่งพึ่งพิงเงินกู้ยืมสูงสุดเพียงร้อยละ 3.06 ในด้านเงินเดือนและค่าจ้างนั้น ส่วนใหญ่จะสูงกว่าร้อยละ 10 ของค่าใช้จ่ายรวม โดยธนาคารทหารไทยมีค่าใช้จ่ายประเภทนี้สูงสุดคือร้อยละ 15.13 และมีเพียง 2 ธนาคารที่มีค่าใช้จ่ายประเภทนี้ต่ำกว่าร้อยละ 10 โดยธนาคารมหานครมีค่าใช้จ่ายนี้เพียงร้อยละ 6.65 ของค่าใช้จ่ายรวม

กำไร

กำไร โดยนิยามหมายถึง ยอดรวมรายได้ลบด้วยยอดรวมค่าใช้จ่าย จากตารางที่ 2 ซึ่งแสดงโครงสร้างรายได้และค่าใช้จ่ายที่สำคัญของกลุ่มธนาคารไทยนั้น ในด้านกำไร มีได้รวมค่าใช้จ่ายประเภทภาษีเงินได้ด้วย ดังนั้นผลต่างระหว่างยอดรวมของรายได้และค่าใช้จ่ายจึงหมายถึง กำไรก่อนหักภาษีเงินได้ และเมื่อหักภาษีเงินได้แล้วจึงเท่ากับกำไรสุทธิหรือกำไรหลังหักภาษีเงินได้

การที่ต้องแยกแยะรายการกำไรก่อนและหลังหักภาษีเงินได้ เนื่องจากแต่ละธนาคารที่นำมาพิจารณามีได้เสียภาษีเงินได้ในอัตราเดียวกันทั้งหมด โดยที่ธนาคารที่เป็นสมาชิกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะเสียภาษีเงินได้ในอัตราร้อยละ 30 ของกำไร ส่วนนิติบุคคลอื่น ๆ จะเสียภาษีในอัตราร้อยละ 40 ของกำไร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังนั้นการเปรียบเทียบกำไร เพื่อให้สะท้อนถึงความสามารถในการประกอบการของแต่ละธนาคารจึงต้องใช้อยอด "กำไรก่อนหักภาษี" จึงเหมาะสมกว่า "กำไรหลังหักภาษี" ซึ่งถูกบิด เบือนไปบางส่วนด้วยอัตราภาษีเงินได้ที่ไม่เท่ากันดังกล่าวมาแล้ว⁴

ตามตารางที่ 4 กำไรก่อนหักภาษี เมื่อคิดเป็นสัดส่วนของผู้ถือหุ้นหรือเงินกองทุน (return on capital) ของกลุ่มธนาคารไทย อยู่ในระดับเฉลี่ยร้อยละ 19.65 ในระหว่างปีพ.ศ.2522-2526 ทั้งนี้โดยกลุ่มธนาคารขนาดใหญ่มีสัดส่วนสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด คือร้อยละ 21.78 เมื่อเทียบกับธนาคารขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งกำไรก่อนหักภาษีคิดเป็นร้อยละ 15.18 และ 14.01 ของส่วนของผู้ถือหุ้นตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบกับกำไรก่อนหักภาษีกับสินทรัพย์รวม (Return on Assets) ก็เช่นเดียวกัน กลุ่มธนาคารขนาดใหญ่ทำกำไรก่อนหักภาษีได้ถึงร้อยละ 1.03 ของสินทรัพย์รวม รองลงมาคือ กลุ่มธนาคารขนาดเล็ก คือร้อยละ 0.87 ของสินทรัพย์รวม ซึ่งใกล้เคียงกับกลุ่มธนาคารขนาดกลาง ซึ่งทำกำไรต่อสินทรัพย์รวมได้ร้อยละ 0.84

เมื่อพิจารณาความสามารถในการทำกำไร เป็นรายธนาคารแล้ว ตัวเลขในตารางที่ 4 ช่วยชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างในความสามารถในการทำกำไรระหว่างธนาคารค่อนข้างมากทีเดียว ดังจะเห็นได้ว่า อัตรากำไรก่อนหักภาษีต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และต่อสินทรัพย์รวมสูงสุดถึงร้อยละ 24.05 และ 1.53 ในกรณีของธนาคารทหารไทย ขณะที่ธนาคารมหานครมีอัตราส่วนกำไรก่อนหักภาษีต่อสินทรัพย์เพียงร้อยละ 0.65

ลักษณะที่น่าสนใจของธนาคารไทยในด้านความแตกต่างด้านขนาด

ความแตกต่างด้านขนาด ถือได้ว่าเป็นลักษณะพิเศษและเห็นเด่นชัดประการหนึ่งของระบบธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย (เรียงชัย มะระกานนท์, การเงิน การธนาคาร : 156) ทั้งนี้ไม่ว่าจะวัดขนาดด้วยปริมาณสินทรัพย์ เงินฝาก หรือสินเชื่อก็ตาม

4 ระหว่างปีพ.ศ. 2522-2526 อัตราภาษีมีการเปลี่ยนแปลงในปีพ.ศ.2523 คือ จากร้อยละ 30 และ 35 เป็นร้อยละ 35 และ 45 สำหรับนิติบุคคลที่เป็นสมาชิกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และนิติบุคคลทั่วไปตามลำดับ และ เปลี่ยนเป็นอัตราปัจจุบัน เมื่อปีพ.ศ.2524

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 อัตรากำไรรายธนาคาร (เฉลี่ยปีพ.ศ. 2522-2526)

(หน่วย : ร้อยละ)

ธนาคาร	% ของส่วนของผู้ถือหุ้น		% ของสินทรัพย์รวม	
	กำไรสุทธิ	กำไรก่อนหักภาษี	กำไรสุทธิ	กำไรก่อนหักภาษี
ธนาคารกรุงเทพ	15.06	23.63	0.69	1.09
ธนาคารกรุงไทย	11.13	20.16	0.51	0.94
ธนาคารกสิกรไทย	14.45	21.14	0.67	0.98
ธนาคารไทยพาณิชย์	15.16	22.19	0.83	1.21
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	9.65	14.46	0.55	0.83
เฉลี่ยธนาคารขนาดใหญ่	13.82	21.78	0.66	1.03
ธนาคารศรีนคร	10.53	14.85	0.46	0.65
ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ	9.94	17.12	0.45	0.78
ธนาคารนครหลวงไทย	6.00	9.75	0.43	0.70
ธนาคารทหารไทย	10.10	24.05	0.64	1.53
ธนาคารมหานคร	8.83	11.29	0.40	0.66
เฉลี่ยธนาคารขนาดกลาง	8.59	15.18	0.47	0.84
ธนาคารสยาม	6.63	10.99	0.45	0.75
ธนาคารเอเชีย	9.65	13.62	0.53	0.72
ธนาคารสหธนาคาร	9.24	13.65	0.48	0.71
ธนาคารไทยทุน	12.86	18.74	1.22	1.78
ธนาคารแหลมทอง	9.49	13.71	0.57	0.82
ธนาคารนครธน	9.43	14.01	0.59	0.87
เฉลี่ยธนาคารขนาดเล็ก	9.43	14.01	0.59	0.87
16 ธนาคารไทย	12.31	19.65	0.62	0.98

ที่มา : รวบรวมจากงบดุลและงบกำไรขาดทุนของธนาคารต่าง ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตัวเลขในตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ขนาดของธนาคารไทยมีความแตกต่างกันอย่างมาก ตัวอย่าง เช่น ธนาคารกรุงเทพ เป็นธนาคารเพียงแห่งเดียวที่มีส่วนแบ่งการตลาด (market share) กว้างร้อยละ 35 ของสินทรัพย์และเงินฝากรวมของทั้งระบบธนาคารไทย และมีส่วนแบ่งสูงถึง เกือบร้อยละ 40 ของสินทรัพย์รวม

เมื่อพิจารณาในแง่กลุ่มธนาคารแล้ว ธนาคารขนาดใหญ่ 5 อันดับแรก อันได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีส่วนแบ่งการตลาดถึงร้อยละ 73.36 ของสินทรัพย์รวม ขณะที่กลุ่มธนาคารขนาดกลาง และขนาดเล็กมีส่วนแบ่งในสินทรัพย์รวมเพียงร้อยละ 18.40 และ 8.24 ตามลำดับ ทางด้านเงินฝาก กลุ่มธนาคารขนาดใหญ่มีส่วนแบ่งการตลาดร้อยละ 74.27 โดยกลุ่มธนาคารขนาดกลาง และขนาดเล็กมีส่วนแบ่งเพียงร้อยละ 18.41 และร้อยละ 7.33 ตามลำดับ เท่านั้น ภาพความแตกต่างด้านขนาดและลักษณะการกระจุกตัว (Concentration) ของทรัพยากรทางการเงินในกลุ่มธนาคารไทย จะ ยิ่งเห็นได้ชัดเจนขึ้นอีก เมื่อพิจารณาขนาดในแง่ของสินทรัพย์รวม เพราะกลุ่มธนาคารขนาดใหญ่มีส่วนแบ่งการตลาดสูงขึ้น เป็นร้อยละ 76.16 ส่วนธนาคารขนาดกลางและขนาดเล็กจะมีส่วนแบ่งการตลาดลดลง เมื่อ เทียบกับกรณีวัดขนาดด้วยสินทรัพย์และเงินฝาก โดยมีส่วนแบ่งการตลาดร้อยละ 16.81 และร้อยละ 7.03 ตามลำดับ

มีข้อน่าสังเกตเพิ่มเติมว่า เมื่อพิจารณาลำดับของขนาดเป็นรายธนาคารแล้ว การวัดขนาดด้วยสินทรัพย์และสินเชื่อรวม จะให้ภาพ เกี่ยวกับอันดับขนาดของแต่ละธนาคารสอดคล้องกัน เกือบทั้งหมด ยกเว้นกรณีธนาคารเอเซียทรัสต์และธนาคารเอเซีย ซึ่งอยู่ในกลุ่มธนาคารขนาดเล็ก เมื่อจัดอันดับด้วยสินทรัพย์ ธนาคารเอเซียทรัสต์จะมีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 11 ส่วนธนาคารเอเซียจะอยู่ในอันดับที่ 12 แต่เมื่อจัดอันดับด้วยสินเชื่อรวมแล้ว ธนาคารเอเซียจะเลื่อนขึ้นมาอยู่ในอันดับที่ 11 และธนาคารเอเซียทรัสต์ตกไปอยู่ในอันดับที่ 12 แทน

ภาพเกี่ยวกับขนาดเป็นรายธนาคารแตกต่างกันออกไปจากที่กล่าวข้างต้นแล้วค่อนข้างมาก เมื่อใช้การวัดขนาดด้วยเงินฝาก โดยกลุ่มธนาคารขนาดกลาง เมื่อเทียบกับการวัดขนาดด้วยสินทรัพย์และสินเชื่อแล้ว ธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยการจะเลื่อนขึ้นมาจากอันดับที่ 7 เป็นอันดับที่ 6 โดยสลับตำแหน่งกับธนาคารศรีนคร ธนาคารนครหลวงไทยจะเลื่อนขึ้นมาจากอันดับที่ 10 เป็นอันดับที่ 8 แทนที่ธนาคารมหานครซึ่ง เลื่อนตกไปอยู่ในอันดับที่ 10 สำหรับในกลุ่มธนาคารขนาดเล็ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ธนาคารเอเชียจะมีอันดับสูงขึ้นจากอันดับที่ 12 เป็นอันดับที่ 11 โดยสลับตำแหน่งกับธนาคารเอเชีย ทรัสต์ ส่วนในกลุ่มธนาคารขนาดใหญ่ อันดับไม่มีการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะวัดด้วยสินทรัพย์ เงิน ฝาก หรือสินเชื่อก็ตาม

อนึ่ง เมื่อพิจารณาอัตราการเจริญเติบโตด้านสินทรัพย์รวมเป็นรายธนาคาร ดังแสดง ในตารางที่ 6 แล้วจะพบว่า ในระหว่างปี พ.ศ. 2522-2526 ระบบธนาคารไทยมีอัตราการขยายตัว เฉลี่ยร้อยละ 20.5 ต่อปี โดยกลุ่มธนาคารขนาดใหญ่มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยสูงกว่าระบบธนาคาร คือร้อยละ 21.0 ต่อปี ส่วนกลุ่มธนาคารขนาดกลางและขนาดเล็ก มีอัตราการขยายตัวเชิงซีกว่า ระบบ คือร้อยละ 2.0 และร้อยละ 17.5 ต่อปี ตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการวิเคราะห์การประหยัคจากขนาดของธนาคารพาณิชย์

ในบทนี้จะกล่าวถึงผลที่ได้จากการวิเคราะห์สมการต้นทุน (TC) ซึ่งได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 ว่าสมการที่ได้ตามแบบจำลองในการวิเคราะห์นั้นมีัยสำคัญในการนำมาคำนวณหาค่าที่ใช้ในการวิเคราะห์การประหยัคจากขนาด และผลของการวิเคราะห์ ซึ่งในการวิเคราะห์นั้นอาจมีการดัดแปลงตัวแบบสมการ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและมีรูปแบบสมการที่ถูกต้องตามหลัก เศรษฐศาสตร์ ซึ่งข้อมูลที่น่ามาใช้ในการวิเคราะห์สมการต้นทุนนี้เป็นข้อมูลอนุกรมเวลา (Time Series Datas) ของปริมาณต้นทุน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ กับผลผลิต ได้แก่ เงินให้กู้ยืมและเงินลงทุนในหลักทรัพย์ ช่วงปี พ.ศ. 2521 ถึง พ.ศ. 2530 เมื่อวิเคราะห์สมการต้นทุนแล้ว ก็จะสามารถอธิบายถึงการประหยัคจากขนาดได้ว่าอยู่ในช่วงการประหยัคจากขนาดหรือไม่ และลักษณะเหมือนหรือแตกต่างจากธนาคารอื่น หรือตัวแปรอื่นในทิศทางใด

ผลการวิเคราะห์สมการต้นทุนรวมของธนาคารพาณิชย์ไทย

สมการต้นทุนรวมของธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละธนาคาร เป็นสมการแสดงถึงต้นทุนการดำเนินงาน (C) ซึ่งได้แก่ ค่าใช้จ่าย ทั้งที่เป็นดอกเบี้ย และค่าใช้จ่ายที่มีใช้ดอกเบี้ยกับปริมาณผลผลิต ซึ่งได้แก่ เงินให้กู้ยืมและเงินลงทุนในหลักทรัพย์และความแตกต่างทางด้านตัวกำหนดราคา (P) ซึ่งใช้ค่าดัชนีราคาผู้บริโภคตามแบบวิเคราะห์ในบทที่ 2 รูปทั่วไปของสมการคือ

$$TC = aY^{b1}P^{b2}$$

- เมื่อกำหนดให้
- TC = ต้นทุนรวม (ล้านบาท)
  - Q = ผลผลิต (ล้านบาท)
  - P = ค่าความแตกต่างทางด้านตัวกำหนดราคา
  - a = ค่าคงที่
  - b1, b2 = ค่าสัมประสิทธิ์

ทำให้อยู่ในรูปสมการ เส้นตรง เพื่อการวิเคราะห์สมการแบบถดถอย ได้รูปสมการ

ดังนี้ คือ

$$\log TC = a + b_1 \log Y + b_2 \log P$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการวิเคราะห์เมื่อใช้ตัวแบบดังกล่าววิเคราะห์สามารถดถอย ปรากฏว่าผลการวิเคราะห์เมื่อใช้ตัวแปรอิสระทั้งสอง ได้ผลการวิเคราะห์ที่มีรูปแบบสมการชดเชยกับหลัก เศรษฐศาสตร์ คือ โดยปกติแล้วค่าใช้จ่ายต้องผันแปรตามผลผลิต คือ เมื่อผลผลิตเพิ่มขึ้น ค่าใช้จ่ายก็จะต้องเพิ่มขึ้นด้วย แต่ผลที่ได้ปรากฏว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของผลผลิตแปรผกผันกับค่าใช้จ่าย เช่น สมการดถอยของธนาคารทหารไทย จำกัด คือ :

$$\log TC = -6.8370 - 0.0041 \log Y + 4.4769 \log P \text{ หรือ}$$

$$TC = 0.00145 Y^{-0.0041} P^{4.4769}$$

ค่า R^2 ที่ได้มีค่าสูง แต่ค่า t ที่ได้กลับมีค่าต่ำ ทำให้มีนัยสำคัญในระดับความเชื่อมั่นต่ำ จึงน่าจะเกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ซึ่งก็ได้ทำการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปร (ตารางที่ 11) ปรากฏว่า สหสัมพันธ์ของค่า P ต่อตัวแปรตาม Y มีค่าสูงมากถึง 0.989 จึงน่าจะเกิดปัญหาความสัมพันธ์กันของตัวแปร หรือ Multicollinearity ทำให้ผลการวิเคราะห์คลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง จึงแก้ปัญหาโดยการตัดตัวแปร P ออก ซึ่งผลการวิเคราะห์เมื่อตัดค่า P ออกของธนาคารพาณิชย์ไทยในแต่ละธนาคาร เป็นดังนี้คือ

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด มีผลการวิเคราะห์ตัวแบบดังนี้

$$TC = 0.3318 Q^{0.9172} \\ (5.311)^{**}$$

$$R^2 = 0.7791$$

$$D.W. = 1.3989$$

$$S = 1.09$$

กำหนดให้ * = มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

** = มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

จากสมการที่วิเคราะห์ได้ของธนาคารกรุงเทพ สามารถอธิบายได้ว่า รูปแบบสมการแสดงว่าการเปลี่ยนแปลงปริมาณค่าใช้จ่ายเป็นไปในทิศทางเดียวกับการเปลี่ยนแปลงของผลผลิต ซึ่งถูกต้องตามหลักเศรษฐศาสตร์ ค่าคงที่ที่วิเคราะห์ได้คือ 0.3318 (ล้านบาท) แสดงว่าถ้าไม่มีผลผลิตเกิดขึ้นเลย ก็จะมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น 0.3318 ล้านบาท ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร ซึ่งเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มีค่าเท่ากับ 0.9172 แสดงว่าเมื่อผลผลิตเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 ต้นทุนจะเปลี่ยนแปลงไป ร้อยละ 0.9172 เมื่อกำหนดให้สิ่งอื่น ๆ คงที่ ในส่วนของค่าทดสอบทางสถิติ ซึ่งในที่นี้ได้แก่ ค่า t (t -value) ซึ่งเป็นค่าในวงเล็บ คำนวณได้ 5.311 แสดงว่ามีค่าความเชื่อมั่นในระดับ 99% สำหรับค่า R^2 ซึ่งแสดงอิทธิพลของตัวแปรอิสระ (Q) ที่มีต่อตัวแปรตาม (C) มีค่าเท่ากับ 0.7791 แสดงว่าร้อยละ 77.91 ของการเปลี่ยนแปลงของปริมาณค่าใช้จ่ายสามารถอธิบายได้จากการเปลี่ยนแปลงของผลผลิต หรืออีกนัยหนึ่งคือผลผลิตมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงใน ปริมาณค่าใช้จ่ายร้อยละ 77.91 สำหรับการวิเคราะห์นี้ได้แสดงค่า $D.W$ ซึ่งก็คือค่าทดสอบว่า ข้อมูลที่เป็นค่าคงเหลือ (Residuals) ของสมการมีความสัมพันธ์กันตามเวลาหรือไม่ ถ้าข้อมูล residual ของสมการสัมพันธ์กัน ค่า $D.W$ จะต่ำ ซึ่งแสดงถึงปัญหาในการประมาณ สมการ ปกติค่า $D.W$ ของสมการที่ดีจะมีค่าใกล้เคียงกับ 2.0 ในที่นี้ค่าที่ได้คือ 1.3989 ก็เป็น ค่าที่สามารถยอมรับได้ และท้ายที่สุดค่า s ซึ่งได้จากส่วนกลับของสัมประสิทธิ์ ใช้เป็นค่าวัด การประหยัดจากขนาด เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์ เป็นค่าที่แสดงการเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่าย เมื่อ ต้องการให้ผลผลิตเปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย ส่วนการวัดการประหยัดจากขนาดนั้นจะวัดว่าต้นทุน ซึ่งในที่นี้ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย มีผลให้เกิดผลผลิตเท่าใดก็คือส่วนกลับของ สัมประสิทธิ์นั่นเอง ($\frac{1}{\text{สัมประสิทธิ์}}$) ในที่นี้ผลการวิเคราะห์ค่า s ที่ได้มีค่าเท่ากับ 1.09 แสดงว่ามีการประหยัดจากขนาดได้ เพราะต้นทุนที่เปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย ทำให้เกิดผลผลิต 1.09 หน่วย

ในกรณีของธนาคารกรุงเทพ ค่า $s = 1.09$ แสดงว่ามีการประหยัดจากขนาด แต่มีค่าใกล้เคียง 1 มาก แสดงว่าธนาคารใกล้จะพ้นช่วงการประหยัดจากขนาด ซึ่งน่าจะมีสาเหตุ มาจากการที่ธนาคารได้มีการขยายกิจการอย่างมากในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ทำให้ธนาคารมีขนาด ใหญ่มาก จนใกล้จะพ้น ช่วงการประหยัดจากขนาด (ตารางที่ 8)

จากการอธิบายสมการต้นทุนของธนาคารกรุงเทพ ได้แสดงให้เห็นถึงค่าทางสถิติ ต่าง ๆ และการนำมาใช้อธิบายสมการ สำหรับผลของธนาคารอื่นอีก 15 ธนาคาร แสดงใน ตารางที่ 6 เพื่อที่จะสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าทางสถิติ และค่า s ที่เกิดขึ้น อย่างชัดเจน ซึ่งจากตารางที่ 6 จะเห็นได้ว่า เมื่อผลผลิตเปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย ค่าใช้จ่าย ของธนาคารทหารไทยเปลี่ยนแปลงมากที่สุด ส่วนธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยการ เป็นธนาคารที่ มีการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด •

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรรมใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6 ค่าคงที่ ค่าสัมประสิทธิ์ของธนาคารพาณิชย์ไทย แยกรายธนาคารที่ได้จากการวิเคราะห์

ธนาคาร	ค่าคงที่	ค่าสัมประสิทธิ์
1. ธนาคารกรุงเทพ	0.3318	0.9172
2. ธนาคารกสิกรไทย	0.2915	0.9023
3. ธนาคารกรุงไทย	0.1850	0.9945
4. ธนาคารไทยพาณิชย์	0.1855	0.9336
5. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	0.1702	0.9646
6. ธนาคารศรีนคร	0.0457	0.8521
7. ธนาคารทหารไทย	0.7778	0.7853
8. ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ	0.148	0.9890
9. ธนาคารมหานคร	0.4337	0.8700
10. ธนาคารนครหลวงไทย	0.2980	0.8990
11. ธนาคารเอเซีย	2.5740	0.6676
12. ธนาคารสยาม	0.2390	0.9734
13. ธนาคารสหธนาคาร	0.1898	0.9030
14. ธนาคารไทยทุน	0.2374	0.9630
15. ธนาคารนครธน	0.206	0.9120
16. ธนาคารแหลมทอง	0.3170	0.8920

ที่มา : จากการคำนวณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 7 จะเห็นได้ว่าธนาคารทั้ง 16 แห่งนั้น ถ้าจะแบ่งธนาคารออกเป็น
 ธนาคารขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ดังบทที่ 3 จะเห็นได้ว่า 5 ธนาคารแรกคือธนาคาร
 กรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารกรุงไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารกรุงศรีอยุธยา
 มีรูปแบบสมการใกล้เคียงกัน และธนาคารทั้ง 5 ก็ถือเป็นธนาคารที่มีขนาดใหญ่ แต่ในส่วนของ
 ธนาคารขนาดกลาง ซึ่งได้แก่ ธนาคารศรีนคร ธนาคารทหารไทย ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ
 ธนาคารมหานคร และธนาคารนครหลวงไทย และธนาคารขนาดเล็ก อันได้แก่ธนาคารเอเชีย
 ธนาคารสยาม ธนาคารสหธนาคาร ธนาคารไทยธนุ ธนาคารนครธน และธนาคารแหลมทอง
 มีลักษณะสมการที่แตกต่างกัน แต่ส่วนใหญ่ค่า t ที่ได้มีค่าสูง โดยธนาคารนครหลวงไทยมี
 ค่า t สูงสุดคือ 14.783 แสดงว่าสมการที่ได้มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นสูง (มากกว่า
 0.01) และค่า R^2 ก็มีค่าที่สูงคือประมาณ 0.75 - 0.97 ซึ่งมีธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การเป็น
 ธนาคารที่มีค่า R^2 สูงสุด คือเท่ากับ 0.9726 แสดงว่าเงินให้กู้และเงินลงทุนในหลักทรัพย์ของ
 ธนาคารนี้มีอิทธิพลต่อต้นทุนอย่างมาก

จากค่าสถิติที่ได้ สามารถอธิบายได้ดังนี้ ค่า t ของสมการทุก ๆ สมการมี
 นัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 99% ซึ่งแสดงถึงความน่าเชื่อถือของสมการว่าสมการ
 ที่ได้นั้นมีความเชื่อถือได้มาก และสามารถยอมรับนำมาใช้ในทางวิเคราะห์ได้ สำหรับค่า R^2
 ที่ได้ มีค่าแตกต่างกันไป ก็อยู่ในช่วง 70% - 90% แสดงว่าผลผลิตที่เกิดขึ้นหรือเพิ่มขึ้นนั้น
 มีผลหรืออิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายของธนาคารต่าง ๆ ในเปอร์เซ็นต์ที่สูง ส่วนค่า DW
 ก็มีค่าแตกต่างกันไป ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วง 1.5-2.5 ซึ่งสามารถยอมรับได้ว่าสมการที่ได้
 นั้นไม่เกิดปัญหา Multicollinearity

จากค่าการประหยัดจากขนาด (ตารางที่ 8) จะเห็นได้ว่าทุกธนาคารมีการประหยัด
 จากขนาด พิจารณาจากค่า S ที่ได้มีค่ามากกว่า 1 แสดงว่าต้นทุน 1 หน่วยนั้น ให้ผลผลิต
 เพิ่มมากกว่า 1 หน่วย แต่เราสามารถนำค่าการประหยัดจากขนาดมาพิจารณาได้ว่า ในส่วน
 ของธนาคารขนาดใหญ่และค่อนข้างใหญ่ ได้แก่ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์
 ธนาคารกรุงไทย และธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีค่าการประหยัดจากขนาดที่ใกล้
 กัน คือมากกว่า 1 เพียงเล็กน้อย แสดงว่าธนาคารขนาดใหญ่ที่ใกล้จะพ้นช่วงการประหยัดจาก
 ขนาดแล้ว สาเหตุมาจากการมีขนาดใหญ่มากแล้ว แต่ถ้าจะเปรียบเทียบกับธนาคารกรุงเทพ
 ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดนั้น จะเห็นได้ว่าธนาคารกรุงเทพซึ่งมีทรัพย์สิน เงินให้กู้ สูงกว่าธนาคารทั้งสี่

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 7. ค่า t ค่า R^2 และค่า DW ของธนาคารพาณิชย์ไทย
แยกเป็นกลุ่มธนาคารที่ได้จากการวิเคราะห์

ธนาคาร	ค่า t	ค่า R^2	ค่า DW
ธนาคารขนาดใหญ่			
1. ธนาคารกรุงเทพ	(5.311)	0.7791	1.3989
2. ธนาคารกสิกรไทย	(7.873)	0.8857	1.1573
3. ธนาคารกรุงไทย	(8.819)	0.8861	1.9168
4. ธนาคารไทยพาณิชย์	(11.841)	0.9460	0.7494
5. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	(7.890)	0.8861	1.0200
ธนาคารขนาดกลาง			
6. ธนาคารทรินคร	(7.560)	0.8853	1.5760
7. ธนาคารทหารไทย	(5.361)	0.7822	1.2939
8. ธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยกรรม	(10.865)	0.9726	1.0742
9. ธนาคารมหานคร	(4.990)	0.7568	0.9287
10. ธนาคารนครหลวงไทย	(14.783)	0.9709	1.5010
ธนาคารขนาดเล็ก			
11. ธนาคารเอเชีย	(4.966)	0.7550	2.3514
12. ธนาคารสยาม	(7.550)	0.8412	1.010
13. ธนาคารสหธนาคาร	(8.086)	0.8910	0.9653
14. ธนาคารไทยทุน	(13.653)	0.9638	1.6980
15. ธนาคารนครธน	(13.165)	0.9559	1.230
16. ธนาคารแหลมทอง	(11.298)	0.9480	1.6012

ที่มา : เอกสารที่ส่งมอบสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 8 ค่าการประหยัดจากขนาดของธนาคารพาณิชย์ไทย แยกรายธนาคาร

ธนาคาร	ค่าการประหยัดจากขนาด (s)
1. ธนาคารกรุงเทพ	1.090
2. ธนาคารกสิกรไทย	1.108
3. ธนาคารกรุงไทย	1.005
4. ธนาคารไทยพาณิชย์	1.070
5. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	1.036
6. ธนาคารศรีนคร	1.173
7. ธนาคารทหารไทย	1.270
8. ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ	1.010
9. ธนาคารมหานคร	1.150
10. ธนาคารนครหลวงไทย	1.110
11. ธนาคารเอเชีย	1.490
12. ธนาคารสยาม	1.027
13. ธนาคารสหธนาคาร	1.107
14. ธนาคารไทยทุน	1.038
15. ธนาคารนครธน	1.096
16. ธนาคารแหลมทอง	1.121

ที่มา : จากการคำนวณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นี้มาก กล่าวคือมีขนาดใหญ่กว่ามากก็อยู่ในช่วงลักษณะนี้เช่นเดียวกันคือยังไม่พ้นช่วงการประหยัดจากขนาด ถ้าพิจารณาจากจุดนี้ ธนาการทั้ง 4 ก็น่าจะขยายขนาดออกไปได้อีกมาก ทั้งนี้ก็ต้องขึ้นอยู่กับภาระดำเนินงานด้วยว่ามีการใช้ต้นทุนอย่างถูกต้องและเป็นประโยชน์มากเพียงไร ส่วนธนาการที่มีขนาดกลาง ๆ คือธนาการศรีนคร ธนาการทหารไทย ธนาการนครหลวงไทย ธนาการกรุงเทพฯ พาณิชยการและธนาการมหานคร จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่มีค่าการประหยัดจากขนาดประมาณ 1.1 : ธนาการที่มีการประหยัดจากขนาดมากที่สุดนั้นเป็นธนาการประเภทนี้ คือธนาการทหารไทย คือมีค่าการประหยัดจากขนาดเท่ากับ 1.27 แสดงว่าการดำเนินงานของธนาการทหารไทยทำให้มีประสิทธิภาพกว่าธนาการอื่น ๆ ที่มีขนาดใกล้เคียงกัน และในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ธนาการทหารไทยก็นับได้ว่าประสบความสำเร็จในการดำเนินงานมากที่สุด (วารสารการเงิน การธนาคาร, ฉบับกันยายน 2529 ; 30) ซึ่งจะเห็นได้ว่าค่าการประหยัดจากขนาดที่แสดงออกมานี้ นอกจากบอกว่าธนาการหรือธุรกิจนั้นอยู่ในช่วงการประหยัดจากขนาดหรือไม่แล้วยังสามารถบอกถึงประสิทธิภาพการใช้ต้นทุนว่าดีมาน้อยเพียงใด ก็ถ้าธนาการใดมีค่าการประหยัดจากขนาด (s) สูง แสดงว่าต้นทุนที่ใช้ ทำให้เกิดผลผลิตมาก การใช้นั้นจึงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และธนาการหรือธุรกิจนั้น ๆ ก็จะมีแนวโน้มที่จะขยายตัวไปได้อีกมาก ในส่วนของธนาการขนาดเล็ก ก็ธนาการเอเชีย ธนาการสยาม⁵ ธนาการสหธนาการ ธนาการไทยทูนและธนาการแหลมทอง ซึ่งน่าจะขยายขนาดออกไปได้อีกมาก แต่ค่าการประหยัดจากขนาด (s) ที่แสดงออกมาและสอดคล้องกับขนาดนั้นมีเพียงธนาการเอเชียเท่านั้น คือมีค่าการประหยัดจากขนาดสูงถึง 1.49 แสดงถึงการใช้ต้นทุนของธนาการสอดคล้องกับผลผลิตที่เกิดขึ้นอย่างมาก และธนาการเอเชียก็มีแนวโน้มที่จะขยายตัวได้อีกมากและเป็นไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งคิดกับธนาการอีก 4 ธนาการในกลุ่มธนาการขนาดเล็กที่มีค่าการประหยัดจากขนาดต่ำ แม้ว่า จะมากกว่า 1 แต่ก็มีความในลักษณะเดียวกับธนาการขนาดใหญ่ คือขยายตัวได้เพียง เล็กน้อย

5 ในปัจจุบันธนาการสยามได้รวมเข้ากับธนาการกรุงไทยแล้ว ธนาการสยามหรือเดิมคือธนาการเอเชียที่รื้อฟื้นได้รวมเข้ากับธนาการกรุงไทยเมื่อปีพ.ศ. 2530 ทั้งนี้เนื่องมาจากธนาการประสบปัญหาด้านหนี้สิน ไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ รัฐบาลจึงเข้ามาถือหุ้น และต่อมาก็มีการดำเนินงานร่วมกับธนาการกรุงไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการวิเคราะห์ต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อมของธนาคารพาณิชย์ไทย

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลอนุกรมเวลาของธนาคารนั้นได้แบ่ง เป็นการวิเคราะห์ การประหยดจากขนาดของต้นทุนทางตรง และการวิเคราะห์การประหยดจากขนาดของต้นทุน ทางอ้อมของข้อมูลรวมของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยจำนวน 20 ธนาคาร ซึ่งจะแบ่ง เป็น การวิเคราะห์ดังนี้

1.) ต้นทุนทางตรงของธนาคารพาณิชย์ ต้นทุนทางตรงนี้จะพิจารณาจากข้อมูลของ ประเภทการให้บริการของธนาคารพาณิชย์ คือบริการเงินฝากกระแสรายวัน เงินฝากออมทรัพย์ และเงินฝากประจำ แต่เนื่องจากประเภทบริการเงินฝากประจำนั้นมีการเกิดขึ้นน้อย การ หมุนเวียนของเงินมีเพียง เล็กน้อย ทำให้ต้นทุนส่วนใหญ่คงที่ ในการพิจารณาการประหยดจาก ขนาดจึงไม่สามารถพิจารณาประเภทบริการเงินฝากประจำได้ ส่วนบริการให้เงินกู้ยืมต่าง ๆ นั้น ธนาคารพาณิชย์ไม่มีการ เก็บข้อมูล เกี่ยวกับจำนวน และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของเงินกู้ประเภท ต่าง ๆ จึงไม่สามารถนำข้อมูลมาพิจารณาและวิเคราะห์ตามตัวแบบดังกล่าวได้

ในการวิเคราะห์ต้นทุนทางตรงดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ก็จะพิจารณาประเภทบริการ 2 ประเภทคือ เงินฝากออมทรัพย์และเงินฝากกระแสรายวัน ซึ่งได้ผลดังนี้

ก. การวิเคราะห์ต้นทุนทางตรงประเภทบริการเงินฝากออมทรัพย์ ตามรูปแบบสมการถดถอยพหุคูณ ผลการวิเคราะห์สามารถแสดงได้ดังนี้

$$DC = 28.14 + 0.869N_i + 0.431S_i + 0.545A_i + 0.528R_i$$

$$(5.17)^{**} \quad (7.39)^{**} \quad (11.21)^{**} \quad (5.94)^{**}$$

$$R^2 = 0.3354$$

สมการที่ได้มีค่า R^2 ต่ำมากคือประมาณร้อยละ 33 ซึ่งรูปแบบสมการข้างต้น เป็นสมการเส้นตรง แต่เมื่อแสดงผลการวิเคราะห์ในรูปแบบสมการ Cobb-Douglas ค่า R^2 สูงขึ้นเป็นประมาณร้อยละ 80 และค่า t-value ที่ได้ก็มีความสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นสูง แต่จากตัวแบบดังกล่าว ตัวแปรจำนวนบัญชี (N_i) และขนาดของ บัญชี (S_i) มีความสัมพันธ์กันเพราะขนาดของบัญชี (S_i) คำนวณได้จากจำนวนเงิน รวมของประเภทบัญชีต่อจำนวนบัญชี (N_i) จึงน่าจะเกิดปัญหา Multicollinearity

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และจากการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ ก็ทำให้เห็นว่าค่าสหสัมพันธ์ N_i ต่อ DC และ S_i ต่อ DC (ตารางที่ 11) มีค่าสูงมาก คือ 0.9893 และ 0.9124 ตามลำดับ จึงตัดค่าตัวแปร N_i ออกเพื่อขจัดปัญหาดังกล่าว

ดังนั้นในการวิเคราะห์ เพื่อหาผลการประหยัดจากขนาดของประเภทบริการเงินฝากทั้งสอง จึงใช้สมการแบบ Cobb-Douglas และใช้ตัวแปร DC, A_i , S_i และ R_i ในการวิเคราะห์ ส่วนตัวแปรที่ไม่ได้นำมาใช้ในการวิเคราะห์คือ N_i , M_i และ W_i นั้นมีสาเหตุดังนี้

1. N_i มีความสัมพันธ์กับตัวแปร S_i ดังที่อธิบายข้างต้น
2. M_i (การผสมกันของบัญชี) ในประเภทเงินฝากกระแสรายวันนั้น ข้อมูลการเช็คยอดในแต่ละช่วงเวลา มีการเช็คไม่แน่นอน และไม่มีการจัดบันทึกข้อมูลที่แน่นอนไว้ จึงไม่สามารถนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ได้
3. W_i (ดัชนีราคาค่าจ้าง) เมื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ ทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity เพราะค่า W_i มีค่าเพิ่มขึ้นตามระยะเวลา และจากการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ มีค่า $r_{DC i W_i}$ สูงมาก

ภายหลังจากการปรับปรุงตัวแบบและค่าตัวแปรแล้ว จึงได้ผลการวิเคราะห์ที่มีรูปแบบสมการและค่าทางสถิติดังนี้คือ

$$DC = 0.6148 \cdot 0.5467 \cdot 0.5207 \cdot 0.967 S_i \cdot A_i \cdot R_i$$

$$(0.275) \quad (4.448) \quad (3.987) \quad **$$

$$R^2 = 0.9952 \quad D.W. = 1.5869$$

ค่า s ซึ่งแสดงการประหยัดจากขนาดของแต่ละตัวแปร มีค่าดังนี้

$$S_i = 1.63 \quad A_i = 1.852 \quad R_i = 1.979$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากผลการวิเคราะห์ที่ได้ แสดงให้เห็นว่าต้นทุนทางตรงของประเภทบริการเงินฝากออมทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ภายในประเทศไทยมีอิทธิพลจากขนาดบัญชี กิจกรรมที่เกิดขึ้นภายใน และผลจากความแตกต่างทางด้านตัวกำหนดราคาถึงร้อยละ 99.52 และค่า t ที่ได้สำหรับกิจกรรมของบัญชีและค่าความแตกต่างทางด้านตัวกำหนดราคา (factor price) มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แต่สำหรับค่า s_i ซึ่งเป็นขนาดบัญชีนั้นไม่มีนัยสำคัญ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าขนาดของบัญชีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519-2530 นั้น มีขนาดค่อนข้างคงที่คือมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก ในขณะที่ต้นทุนทางตรงเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ทั้งนี้เป็นเพราะจำนวนการฝากเงินเฉลี่ยของบัญชีออมทรัพย์แต่ละบัญชีนั้นมีจำนวนคงที่ คือประมาณ 30,000 บาท ดังนั้นจะเห็นได้ว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อต้นทุนทางตรงนั้นได้แก่ กิจกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละประเภทบัญชี เพราะกิจกรรมนี้จะกล่าวไปแล้วก็คือต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละประเภทบริการนั่นเอง

สำหรับค่า s ซึ่งเป็นค่าแสดงการประหยัดจากขนาดที่มีค่าสูงมาก คือ $s_i = 1.95$
 $A_i = 1.430$ และ $R_i = 1.479$ ซึ่งก็แสดงว่าขนาดของบัญชีและกิจกรรมของแต่ละบัญชีนั้นยังสามารถขยายออกไปได้อีกมาก คือขนาดของบัญชีสามารถเพิ่มมากกว่านี้โดยทำให้ต้นทุนยังมีการประหยัดอยู่ และกิจกรรมก็สามารถกระทำได้มากขึ้น โดยก็ยังมีการประหยัดต้นทุนอยู่ ส่วนค่า R_i นั้นแสดงว่าความแตกต่างทางด้านตัวกำหนดราคาหรือค่าตรรกษณาราคามีผลทำให้ต้นทุนเกิดการประหยัดอยู่

ข. การวิเคราะห์ต้นทุนทางตรงประเภทบริการเงินฝากกระแสรายวัน จากรูปแบบสมการต้นทุน

$$DC = 0.00227s_i^{0.9299} A_i^{0.0805} R_i^{2.3}$$

$$(2.657)^* (1.343) (6.902)^{**}$$

$$R^2 = 0.888 \quad D.W. = 1.2158$$

ซึ่งค่า s ของตัวแปรทั้ง 3 เป็นดังนี้

$$s_i = 1.07 \quad A_i = 12.5 \quad R_i = 0.43$$

จากผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า ต้นทุนทางตรงของประเภทบริการเงินฝาก กระแสรายวันของธนาคารพาณิชย์ภายในประเทศไทยมีอิทธิพลจากขนาดของบัญชี กิจกรรมภายในบัญชีและ factor price ถึงร้อยละ 89.89 และค่า t ที่ได้สำหรับตัวแปรขนาดบัญชี มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 99% ส่วนของ A_i มีนัยสำคัญ ณ ระดับ 95% และ R_i มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่น 99%

จะเห็นได้ว่ารูปแบบสมการและค่า t ที่ได้แตกต่างจากสมการของประเภทเงินฝากออมทรัพย์ ทั้งนี้สาเหตุมาจากขนาดของบัญชีเงินฝากกระแสรายวันนั้นมีค่าเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในช่วงปีพ.ศ. 2519-2530 เช่น เกี่ยวกับการเพิ่มของต้นทุนทางตรง และกิจกรรมที่เพิ่มขึ้นด้วย ค่า t ที่ได้แสดงว่าขนาดของบัญชียังมีการประหยัคอยู่อีกเล็กน้อย คือใกล้จะพ้นช่วงการประหยัคจากขนาด คือถ้าขนาดของบัญชีใหญ่กว่านี้อาจไม่ระหยัคก็ได้ ส่วน A_i นั้นมีค่า s สูงมาก แสดงว่าถ้ามีการเพิ่มกิจกรรมที่เกิดขึ้นในบัญชี การประหยัคต้นทุนก็ยังคงมีอยู่ ส่วนค่า R_i ไม่มีการประหยัคจากขนาดแล้ว แสดงว่าค่าธรรมเนียมราคาไม่ให้เกิดการประหยัคต้นทุน เพราะเงินฝากกระแสรายวันมีการหมุนเวียนของเงินสูง การเพิ่มหรือลดค่าเงินมีผลต่อต้นทุนโดยตรง ยิ่งค่าธรรมเนียมสูงมากขึ้น ก็จะทำให้เกิดการไม่ระหยัคมากขึ้น

2.) ผลการวิเคราะห์ต้นทุนทางอ้อม

ในการวิเคราะห์ต้นทุนทางอ้อมนั้น ผลการวิเคราะห์ในเบื้องต้นเมื่อใช้การวิเคราะห์แบบเส้นตรงให้ผลไม่ตรงกับความเป็นจริง กล่าวคือ สมการที่ได้มีรูปแบบดังนี้คือ

$$INC = a TA + b D_i + c I + d BL + e TS$$

แต่ในลักษณะความเป็นจริงแล้ว ค่าตัวแปร I และ BL ควรจะมีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ เพราะค่า I คือค่าของ $1 -$ อัตราเงินกู้ระยะยาวต่อทรัพย์สินดำเนินการ ซึ่งถ้าค่าของอัตราเงินกู้ระยะยาวต่อทรัพย์สินดำเนินการมีค่าน้อย (เงินกู้ระยะยาวมาก ทรัพย์สินดำเนินการน้อย) ต้นทุนทางอ้อมก็จะลดลง ซึ่งเป็นค่าแปรผันตรง แต่เมื่อนำมาลบออกจาก 1 ผลก็จะออกมาในทางตรงข้าม ส่วนค่า BL คืออัตราส่วนของเงินกู้ของธุรกิจต่อทรัพย์สินดำเนินการ คือเมื่อเงินกู้ของธุรกิจมาก ยิ่งเสียต้นทุนมาก แต่เมื่อค่าเงินกู้ของธุรกิจมาก อัตราส่วนก็จะน้อยลง ค่า BL จึงเป็นไปในทิศทางตรงข้ามกับค่า INC

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แต่เมื่อใช้รูปแบบการ Cobb-Douglas รูปแบบการได้ดังนี้ คือ

$$INC = aTA^a D_i^b I_i^{-c} BL^d TS^e$$

จึงใช้สมการรูปแบบนี้ในการวิเคราะห์ ผลการวิเคราะห์ต้นทุนทางอ้อมสรุปได้ในรูป
สมการดังนี้

$$INC = 130.83 TA^{0.4125} D_i^{0.0256} I_i^{-0.4546} BL^{-0.4985} TS^e$$

$$(3.54)^{**} (2.01) \quad (-2.39)^* \quad (-2.98)^*$$

$$R^2 = 0.8677 \quad D.W. = 1.82$$

ค่า s ที่ได้ของแต่ละตัวแปรแต่ละตัวคือ

$$TA = 2.42, D_i = 3.9, I_i = 2.19, BL = 2.0$$

จากผลการวิเคราะห์ต้นทุนทางอ้อม รูปแบบการที่ได้แสดงให้เห็นว่า เมื่อ INC เพิ่มขึ้นก็เพราะเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของทรัพย์สินรวม (TA) และ D_i และการลดลงของ I_i และ BL ซึ่งได้อธิบายไปแล้วข้างต้น และตัวแปรทั้ง 4 นี้มีผลต่อต้นทุนทางอ้อมถึง 86.77% สำหรับค่า t_i นั้น TA, I_i และ BL มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 99% และ 95% ตามลำดับ ส่วน D_i ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% แต่ก็มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นต่ำกว่านี้คือ ณ ระดับความเชื่อมั่น 80 %

สำหรับค่า s ที่ได้ แสดงให้เห็นว่าการเพิ่มของทรัพย์สินและเงินกู้ระยะยาว รวมทั้งเงินกู้ของธุรกิจยังสามารถขยายต่อไปได้ เนื่องจากยังมีการประหยัดอยู่มาก ซึ่งก็ตรงกับลักษณะเศรษฐกิจของเมืองไทย ที่การลงทุนของภาคเอกชนในธุรกิจกำลังอยู่ในช่วงที่สามารถขยายตัวได้จากผลการวิเคราะห์นี้ก็ยิ่งแสดงว่า ธนาคารพาณิชย์มีการดำเนินงานที่จะสามารถรองรับการขยายตัวของธุรกิจได้

บทที่ 5

สรุปและข้อ เสนอแนะ

สรุป

ในการศึกษา เรื่องการประหยัดจากขนาด ซึ่ง เป็นการศึกษา เพื่อจะได้ทราบถึงขนาดของธนาคารที่เป็นอยู่ตามสมการต้นทุนทวีเคราะห์ได้ โดยทำการศึกษาสมการต้นทุนรวม สมการต้นทุนทางตรงและสมการต้นทุนทางอ้อม อย่างไรก็ตามการประหยัดจากขนาดของธนาคารจึงเป็นส่วนหนึ่งที่อธิบายถึงลักษณะที่อาจจะ เป็นได้ในอนาคตของธนาคารนั้น ๆ ว่าจะ เป็นไปในลักษณะใดหรือทิศทางใด

จากผลการศึกษาการประหยัดจากขนาดของธนาคารพาณิชย์ไทย ตามสมการต้นทุนรวมจะ เห็นได้ว่าจากค่าการประหยัดจากขนาดที่ได้ธนาคารทุกธนาคารยังมีการประหยัดจากขนาดและธนาคารที่มีค่าการประหยัดจากขนาดมากที่สุดคือธนาคาร เอเชีย ที่มีค่าการประหยัดจากขนาดเท่ากับ 1.49 กล่าวคือมีผลผลิตเพิ่มจากต้นทุนรวม 1.49 เท่า เนื่องจาก เป็นธนาคารขนาดเล็ก มีโอกาสขยายขนาดได้สูง เพราะมีการใช้ต้นทุนอย่างเหมาะสม รองลงมาคือธนาคารทหารไทย ที่มีค่าการประหยัดจากขนาดเท่ากับ 1.27 ส่วนธนาคารอื่น ๆ ก็จะมีค่าการประหยัดจากขนาดอยู่ในช่วง 1.05 - 1.15 แต่ธนาคารที่มีค่าการประหยัดจากขนาดต่ำคือธนาคารกรุงไทยและธนาคารกรุงเทพ พาณิชยการ ก็มีค่าการประหยัดจากขนาดเพียง 1.005 และ 1.01 ตามลำดับ เนื่องจาก เป็นธนาคารที่มีขนาดใหญ่มากแล้ว การขยายตัวใกล้จะถึงจุดอิมทวการขยายขนาดจึง เป็นการ เสียต้นทุนสูง

แม้ว่าการหาค่าการประหยัดจากขนาดจากสมการต้นทุนรวมจะไม่ได้แสดงถึงผลตอบแทนทั้งหมดหรือประสิทธิภาพที่แท้จริงของธนาคาร แต่ก็ เป็นส่วนหนึ่งที่สามารถนำมาพิจารณาถึงความ เป็นไปได้ในการขยายขนาดของธนาคารในอนาคตอันใกล้นี้และยังสามารถนำมาสมการและผลที่ได้มาปรับปรุ้งต้นทุน (ค่าใช้จ่าย) และผลผลิตของธนาคาร

ส่วนผลการศึกษาการประหยัดจากขนาดของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยในช่วง 13 ปี ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2519-2530 จากสมการต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อมของธนาคารที่วิเคราะห์ได้สรุปได้ว่าธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยยังอยู่ในช่วงการประหยัดจากขนาด กล่าวคือค่าการประหยัดจากขนาดมีค่ามากกว่าหนึ่ง ซึ่งหมายความว่าธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยยังมีโอกาสที่จะขยายตัวได้ต่อไปได้

จากขนาด (s) ที่ได้มีค่ามากกว่า 1 มาก ยกเว้นตัวแปรบางตัวคือกิจกรรมของแต่ละบัญชี (ในต้นทุนทางตรง) มีค่าการประหยัดจากขนาดเพียง 0.43 จึงนำมาปรับปรุงกิจกรรมให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น แต่โดยส่วนรวมแล้วการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ก็ยังอยู่ในช่วงที่มีการประหยัดจากขนาดอยู่

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษา ธนาคารขนาดใหญ่มีค่าการประหยัดจากขนาดค่อนข้างต่ำ คือมีค่าใกล้ 1 แสดงว่าการขยายขนาดต่อไปในอนาคตอาจทำให้ธนาคารไม่ประหยัดได้ จึงน่าจะศึกษาความเป็นไปได้ในการขยายขนาดออกไปยังต่างประเทศ เพื่อเป็นการเพิ่มขนาดของธนาคารเอง ซึ่งยังมีอีกหลายประเทศที่น่าจะสามารถทำได้ อีกทั้งยังทำให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศอีกด้วย
2. จากสมการต้นทุนของธนาคารพาณิชย์ไทย ธนาคารขนาดเล็กซึ่งน่าจะมีค่าการประหยัดจากขนาด (s) สูงกว่าที่เป็นอยู่ กล่าวคือน่าจะสามารถขยายขนาดได้มากกว่านี้ จึงน่าจะมีการปรับปรุงต้นทุนของธนาคาร คือน่าจะมีการพิจารณาต้นทุน (ค่าใช้จ่าย) ว่าจุดใดทำให้ต้นทุนเกิดการไม่ประหยัด
3. ในส่วนของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ทางด้านต้นทุนทางอ้อม ค่าการประหยัด (s) ที่ได้มีค่าสูงมาก จึงน่าจะมีการร่วมมือกันในการพัฒนาในด้านเงินกู้ของธุรกิจ เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในธุรกิจของประเทศ

ข้อจำกัดของการศึกษาและแนวทางการศึกษาต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้พบว่า ข้อจำกัดของการศึกษาและแนวทางในการศึกษาต่อไปดังนี้

1. การบันทึกข้อมูลของแต่ละธนาคาร เป็นไปในลักษณะที่แตกต่างกัน ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ทำให้การรวบรวมข้อมูล เป็นไปด้วยความลำบาก จึงน่าจะมีระบบการแสดงผลการดำเนินงานในลักษณะเดียวกัน
2. ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อม ตามตัวแบบอย่างสมบูรณ์นั้นยังไม่มียังมีข้อมูลครบถ้วนและไม่มียังมีข้อมูลมากพอ น่าจะมีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศึกษารึ่่งต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

3. การแบ่งกลุ่มขนาดของธนาการไว้ั้น กวระจะมีการประมาณค่าสมการตามกลุ่มขนาดของธนาการที่แบ่งไว้ เพื่อเปรียบเทียบค่าการประหัยต์ต่อขนาดได้ชัดเจนขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา สวงวนวงศ์วาน , รศ. . 2529 . เศรษฐศาสตร์จุลภาค 2 . กรุงเทพมหานคร .
- จรี ตาปนานนท์ . 2528 . เศรษฐศาสตร์จุลภาค 2 . กรุงเทพมหานคร : 185-229 .
- ณัฐธิดา ตามใจวัตร . 2529 . การวิเคราะห์การประหยัดจากขนาดของธุรกิจในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย . กรุงเทพมหานคร . : วิทยาลัยนิพนธ์ปริญญาโท , มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ .
- ทรงวุฒิ เขาวลิตร . 2529 . การวิเคราะห์โครงสร้างการตลาด การประหยัดต่อขนาดและพฤติกรรมกำไรของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย . กรุงเทพมหานคร . ปัทมาพิเศษ ปริญญาตรี , สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง .
- พลายพล กุ่มทรัพย์ . 2515 . "การประหยัดจากขนาดของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย" วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทัศน์ . 2 (มกราคม 2515) : 66-71 .
- ภัสร์ ธนะเอนกเจริญ . 2531 . การประหยัดจากขนาดของบริษัทเงินทุนไทย . กรุงเทพมหานคร วิทยาลัยนิพนธ์ปริญญาโท , มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ .
- เริ่งชัย มะระกานนท์ . 2521 . การเงินการธนาคาร . กรุงเทพมหานคร .
- วิชัย และคณะ . 2529 . "การจัดอันดับธนาคารยอดเยี่ยมแห่งปี" วารสารการเงินการธนาคาร 9 (กันยายน 2529) : 56 - 80
- สุรภัษ บุนนาค . 2529 . การเงิน การธนาคาร . กรุงเทพมหานคร . ไทยวัฒนาพานิช : 135-140 .
- BANSTON GEORGE J. MONEY CREDIT AND BANKING 1979 . NEW YORK .

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 9 รายชื่อธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

ชื่อธนาคารภาษาไทย	ชื่อธนาคารภาษาอังกฤษ
1. ธนาคารเอเซีย จำกัด	Bank of Asia
2. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด	Bank of Ayudhya
3. ธนาคารกรุงเทพ จำกัด	Bangkok Bank
4. ธนาคารกรุงเทพ พาณิชยกรรม จำกัด	Bangkok Bank of Commerce
5. ธนาคารศรีนคร จำกัด	Bangkok Metropolitan Bank
6. ธนาคารมหานคร จำกัด	First Bangkok City Bank
7. ธนาคารกรุงไทย จำกัด	Krung Thai Bank
8. ธนาคารแหลมทอง จำกัด	Laem Thong Bank
9. ธนาคารนครธน จำกัด	Nakornthon Bank
10. ธนาคารสยาม จำกัด	Sayam Bank
11. ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด	Siam City Bank
12. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด	Siam Commercial Bank
13. ธนาคารไทยธน จำกัด	Thai Danu Bank
14. ธนาคารทหารไทย จำกัด	Thai Military Bank
15. ธนาคารสหธนาคาร จำกัด	Union Bank of Bangkok
ธนาคารที่จดทะเบียนในต่างประเทศ	
16. ธนาคารแห่งอเมริกา	Bank of America N T & S A
17. ธนาคารแห่งกวางตุ้ง	Bank of Canton
18. ธนาคารแห่งโตเกียว	Bank of Tokyo
19. ธนาคารอินโดจีน	Banque Indosuez
20. ธนาคารบาร์เวต	Bharat Overseas Bank
21. ธนาคารเชสแมนฮัตตัน	Chast Manhattan Bank
22. ธนาคารซีที	Citibank
23. ธนาคารเดอชแบงก์	Deutsche Bank (Asia)
24. -	Four Seas Communication Bank
25. ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้	Hong Kong & Shanghai Banking Corporation
26. ธนาคารแห่งชาติจีน	The International Commercial Bank of China
27. ธนาคารมิทซูบิ	Mitsui Bank
28. ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ด	Standard Chartered Bank
29. ธนาคารแห่งชาติมาลายัน	United Malayan Banking Corporation

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 10 รายชื่อธนาคารพาณิชย์ไทย

ธนาคาร

1. ธนาคารกรุงเทพ จำกัด
2. ธนาคารกรุงไทย จำกัด
3. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด
4. ธนาคารกสิกรไทย จำกัด
5. ธนาคารกรุง เทพฯ พาณิชยการ จำกัด
6. ธนาคารทหารไทย จำกัด
7. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด
8. ธนาคารไทยทนุ จำกัด
9. ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด
10. ธนาคารนครธน จำกัด
11. ธนาคารมหานคร จำกัด
12. ธนาคารสยาม จำกัด
13. ธนาคารสหธนาคาร จำกัด
14. ธนาคารศรีนคร จำกัด
15. ธนาคารแหลมทอง จำกัด
16. ธนาคารเอเชีย จำกัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 11

ค่าสหสัมพันธ์สมการต้นทางตรงประเภทเงินฝากออมทรัพย์ เมื่อใช้รูปแบบ
สมการเส้นตรง

	DC	N_i	S_i	A_i	R_i
DC	0.100	0.9893	0.9124	0.8975	0.8835
N_i			0.9521	0.8569	0.9131
S_i				0.8788	0.9011
A_i					0.8017
R_i					0.100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ธนาคาร	ต้นทุนรวม	ค่าใช้จ่ายเงินกองทุน	ค่าใช้จ่ายเงินเดือน ค่าจ้างและสวัสดิการ	ค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินงานอื่น ๆ
1. ธนาคารกรุงเทพ จำกัด	7,659.72	5,419.91	1,096.96	1,142.85
2. ธนาคารกสิกรไทย จำกัด	1,879.91	1,218.88	351.33	309.70
3. ธนาคารกรุงไทย จำกัด	2,252.99	1,634.87	304.67	313.45
4. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด	983.74	670.83	157.13	155.78
5. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด	1,034.81	718.32	156.02	160.47
6. ธนาคารศรีนคร จำกัด	689.66	478.46	98.09	112.61
7. ธนาคารทหารไทย จำกัด	452.76	216.69	87.74	148.33
8. ธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยการ จำกัด	675.99	462.60	106.54	106.85
9. ธนาคารมหานคร จำกัด	570.20	443.54	54.88	71.78
10. ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด	690.17	497.41	103.95	88.81
11. ธนาคารเอเชีย จำกัด	438.13	320.86	51.47	65.80
12. ธนาคารเอเชียทรัสต์ จำกัด	411.81	294.26	64.53	58.20
13. ธนาคารสหธนาคาร จำกัด	313.65	206.03	55.55	52.07
14. ธนาคารไทยทุน จำกัด	211.53	106.71	30.42	74.40
15. ธนาคารนครธน จำกัด	80.40	47.22	13.92	19.26
16. ธนาคารแหลมทอง จำกัด	112.40	77.44	13.82	21.14

ธนาคาร	ต้นทุนรวม	ค่าใช้จ่าย เงินกองทุน	ค่าใช้จ่ายเงินเดือน ค่าจ้างและสวัสดิการ	ค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินงานอื่น ๆ
1. ธนาคารกรุงเทพ จำกัด	10,633.15	7,938.27	1,310.87	1,384.01
2. ธนาคารกสิกรไทย จำกัด	2,589.43	1,765.03	438.33	386.07
3. ธนาคารกรุงไทย จำกัด	2,921.54	2,098.08	409.43	419.03
4. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด	1,362.83	958.96	210.96	192.91
5. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด	1,322.36	963.14	182.38	176.84
6. ธนาคารศรีนคร จำกัด	1,150.18	865.36	120.63	164.19
7. ธนาคารทหารไทย จำกัด	632.45	281.37	107.25	243.83
8. ธนาคารกรุงเทพ พาณิชยการ จำกัด	856.17	590.89	130.03	135.30
9. ธนาคารมหานคร จำกัด	847.10	645.57	63.20	138.33
10. ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด	786.91	562.88	156.26	107.87
11. ธนาคาร เอเชีย จำกัด	581.88	430.56	62.20	79.12
12. ธนาคาร เอเชียทรัสต์ จำกัด	545.39	424.61	57.85	63.52
13. ธนาคารสหธนาคาร จำกัด	333.06	196.23	69.81	67.02
14. ธนาคารไทยทุน จำกัด	198.45	129.11	37.85	31.49
15. ธนาคารนครธน จำกัด	108.05	72.46	15.33	20.26
16. ธนาคารแหลมทอง จำกัด	123.39	88.01	15.35	20.03

ธนาคาร	ต้นทุนรวม	ค่าใช้จ่ายเงินกองทุน	ค่าใช้จ่ายเงินเดือน ค่าจ้างและสวัสดิการ	ค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินงานอื่น ๆ
1. ธนาคารกรุงเทพ จำกัด	14,206.76	10,841.14	1,604.54	1,761.08
2. ธนาคารกสิกรไทย จำกัด	4,263.56	3,220.93	537.49	505.14
3. ธนาคารกรุงไทย จำกัด	4,399.52	3,419.03	554.78	425.71
4. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด	1,908.38	1,416.18	274.48	217.72
5. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด	1,740.72	1,289.06	212.32	239.34
6. ธนาคารศรีนคร จำกัด	1,592.67	1,258.89	155.29	178.49
7. ธนาคารทหารไทย จำกัด	969.01	552.68	144.84	271.49
8. ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด	1,267.30	930.55	159.37	177.38
9. ธนาคารมหานคร จำกัด	1,173.20	936.93	80.95	155.32
10. ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด	1,051.07	794.03	134.40	122.64
11. ธนาคารเอเชีย จำกัด	754.53	582.17	87.65	84.71
12. ธนาคารเอเชียทรัสต์ จำกัด	742.65	571.33	91.91	79.41
13. ธนาคารสหธนาคาร จำกัด	573.80	407.86	87.34	78.60
14. ธนาคารไทยหนู จำกัด	310.32	225.18	47.95	37.19
15. ธนาคารหวังหลี จำกัด	158.44	111.06	19.85	27.53
16. ธนาคารแหลมทอง จำกัด	206.56	159.52	18.05	28.99

ธนาคาร	ต้นทุนรวม	ค่าใช้จ่ายเงินกองทุน	ค่าใช้จ่ายเงินเดือน ค่าจ้างและสวัสดิการ	ค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินงานอื่น ๆ
1. ธนาคารกรุงเทพ จำกัด	20,607.68	16,516.39	1,894.13	2,196.66
2. ธนาคารกสิกรไทย จำกัด	5,943.53	4,710.46	668.29	544.78
3. ธนาคารกรุงไทย จำกัด	5,484.38	4,319.90	674.56	489.92
4. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด	2,543.60	1,906.37	336.11	301.12
5. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด	1,997.68	1,511.01	241.63	245.04
6. ธนาคารศรีนคร จำกัด	2,042.30	1,615.12	192.72	224.46
7. ธนาคารทหารไทย จำกัด	1,266.85	728.39	198.04	340.42
8. ธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยการ จำกัด	1,794.40	1,367.73	195.25	231.40
9. ธนาคารมหานคร จำกัด	1,522.30	1,236.31	97.42	161.57
10. ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด	1,204.99	950.75	142.21	112.03
11. ธนาคารเอเชีย จำกัด	934.49	714.48	111.33	108.68
12. ธนาคารเอเชียทรัสต์ จำกัด	901.09	716.47	101.33	83.29
13. ธนาคารสหธนาคาร จำกัด	719.86	511.26	105.58	103.02
14. ธนาคารไทยทุน จำกัด	417.53	307.81	59.27	50.45
15. ธนาคารนครธน จำกัด	231.21	182.17	24.31	24.73
16. ธนาคารแหลมทอง จำกัด	247.26	185.91	21.99	39.36

ธนาคาร	ต้นทุนรวม	ค่าใช้จ่ายเงินกองทุน	ค่าใช้จ่ายเงินเดือน ค่าจ้างและสวัสดิการ	ค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินงานอื่น ๆ
1. ธนาคารกรุงเทพ จำกัด.	23,627.94	18,969.51	2,301.85	2,356.58
2. ธนาคารกสิกรไทย จำกัด	7,445.39	5,911.09	752.52	781.78
3. ธนาคารกรุงไทย จำกัด	6,385.60	5,019.15	796.89	569.56
4. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด	3,422.18	2,555.25	455.66	421.27
5. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด	2,324.64	1,783.84	284.22	256.58
6. ธนาคารศรีนคร จำกัด	2,320.14	1,839.54	230.98	249.62
7. ธนาคารทหารไทย จำกัด	1,713.64	1,057.06	247.94	408.64
8. ธนาคารกรุงเทพ พาณิชยกรรม จำกัด	2,357.81	1,840.91	227.64	289.26
9. ธนาคารมหานคร จำกัด	1,715.40	1,426.17	111.17	178.06
10. ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด	1,395.93	1,104.15	164.88	126.90
11. ธนาคารเอเชีย จำกัด	1,052.55	781.16	139.33	132.06
12. ธนาคารเอเชียทรัสต์ จำกัด	903.97	708.84	111.67	83.46
13. ธนาคารสหธนาคาร จำกัด	872.12	687.83	121.74	113.05
14. ธนาคารไทยทุน จำกัด	507.49	393.45	61.53	52.51
15. ธนาคารนครธน จำกัด	284.77	224.06	28.68	32.03
16. ธนาคารแหลมทอง จำกัด	321.02	257.07	25.30	78.65

ธนาคาร	ต้นทุนรวม	ค่าใช้จ่ายกองทุนรวม	ค่าใช้จ่ายเงินเดือน ค่าจ้างและสวัสดิการ	ค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินงานอื่น ๆ
1. ธนาคารกรุงเทพ จำกัด	23,102.56	17,657.14	2,452.26	2,993.16
2. ธนาคารกสิกรไทย จำกัด	8,009.54	6,118.75	832.51	1,058.28
3. ธนาคารกรุงไทย จำกัด	7,106.15	5,528.12	893.91	684.12
4. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด	4,120.53	3,141.62	479.51	499.40
5. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด	2,818.11	2,206.02	313.18	298.91
6. ธนาคารนครไทย จำกัด	2,645.87	2,056.58	249.41	340.08
7. ธนาคารทหารไทย จำกัด	2,141.52	1,424.11	318.96	398.50
8. ธนาคารกรุงเทพ พาณิชยกรรม จำกัด	2,867.85	2,288.80	253.20	325.85
9. ธนาคารมหานคร จำกัด	1,912.20	1,565.62	124.03	222.55
10. ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด	1,728.40	1,377.58	208.46	142.36
11. ธนาคารเอเชีย จำกัด	1,834.30	1,383.16	222.59	228.55
12. ธนาคารเอเชียทรัสต์ จำกัด	878.98	690.12	107.72	81.14
13. ธนาคารสหธนาคาร จำกัด	1,009.54	754.32	137.33	117.89
14. ธนาคารไทยทุน จำกัด	622.94	484.01	71.45	67.48
15. ธนาคารนครธน จำกัด	342.64	270.32	34.33	37.99
16. ธนาคารแหลมทอง จำกัด	350.47	278.54	25.39	45.94

ธนาคาร	ต้นทุนรวม	ค่าใช้จ่ายเงินกองทุน	ค่าใช้จ่ายเงินเดือน ค่าจ้างและสวัสดิการ	ค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินงานอื่น ๆ
1. ธนาคารกรุงเทพ จำกัด	29,477.85	23,653.17	2,717.97	3,106.71
2. ธนาคารกสิกรไทย จำกัด	10,536.92	8,226.21	954.24	1,356.47
3. ธนาคารกรุงไทย จำกัด	8,919.65	7,211.89	961.45	746.31
4. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด	5,970.71	4,597.42	567.71	805.58
5. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด	3,625.95	2,912.20	358.32	355.43
6. ธนาคารศรีนคร จำกัด	3,363.32	2,735.10	276.89	351.33
7. ธนาคารทหารไทย จำกัด	2,951.88	2,152.96	385.53	413.39
8. ธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยการ จำกัด	3,318.14	2,675.43	269.98	372.73
9. ธนาคารมหานคร จำกัด	2,359.50	1,993.94	120.03	245.53
10. ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด	2,419.00	1,899.70	262.50	256.80
11. ธนาคารเอเชีย จำกัด	1,627.04	1,285.08	167.71	174.25
12. ธนาคารเอเชียทรัสต์ จำกัด	1,546.73	1,251.39	129.05	166.29
13. ธนาคารสหธนาคาร จำกัด	1,265.28	1,002.56	156.67	106.05
14. ธนาคารไทยธนุ จำกัด	758.90	600.80	75.20	82.90
15. ธนาคารนครธน จำกัด	490.29	386.49	43.90	59.90
16. ธนาคารแหลมทอง จำกัด	398.95	325.32	29.65	43.48

ธนาคาร	ต้นทุนรวม	ค่าใช้จ่ายเงินกองทุน	ค่าใช้จ่ายเงินเดือน ค่าจ้างและสวัสดิการ	ค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินงานอื่น ๆ
1. ธนาคารกรุงเทพ จำกัด	29,752.22	23,446.81	2,868.58	3,436.91
2. ธนาคารกสิกรไทย จำกัด	10,742.51	8,442.10	897.13	1,403.28
3. ธนาคารกรุงไทย จำกัด	10,223.55	8,253.85	1,054.35	915.40
4. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด	7,085.53	5,962.65	804.43	1,218.45
5. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด	4,131.47	3,101.32	492.90	532.25
6. ธนาคารนครินทร์ จำกัด	3,272.98	2,607.18	349.87	315.93
7. ธนาคารทหารไทย จำกัด	3,701.14	2,574.08	430.63	696.43
8. ธนาคารกรุงเทพ พาณิชยการ จำกัด	3,332.74	2,735.09	247.65	350.00
9. ธนาคารมหานคร จำกัด	2,871.85	2,322.95	194.93	353.97
10. ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด	2,675.16	2,238.98	196.77	239.41
11. ธนาคาร เอเชีย จำกัด	1,834.47	1,459.65	176.12	198.70
12. ธนาคารสยาม จำกัด	1,785.11	1,436.72	122.78	228.61
13. ธนาคารสหธนาคาร จำกัด	1,434.24	1,151.68	158.57	123.99
14. ธนาคารไทยหนู จำกัด	932.46	742.88	99.03	90.55
15. ธนาคารนครธน จำกัด	619.69	493.24	54.98	71.47
16. ธนาคารแหลมทอง จำกัด	317.91	247.51	24.90	45.50

ธนาคาร	ต้นทุนรวม	ค่าใช้จ่ายเงินกองทุน	ค่าใช้จ่ายเงินเดือน ค่าจ้างและสวัสดิการ	ค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินงานอื่น ๆ
1. ธนาคารกรุงเทพ จำกัด	26,876.31	22,941.31	2,986.69	3,636.69
2. ธนาคารกสิกรไทย จำกัด	11,348.70	9,028.40	995.14	1,325.16
3. ธนาคารกรุงไทย จำกัด	9,866.35	8,120.44	948.13	797.78
4. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด	6,855.43	4,964.17	784.12	1,107.14
5. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด	4,310.37	3,201.77	510.11	598.49
6. ธนาคารศรีนคร จำกัด	3,662.69	2,887.44	389.48	385.77
7. ธนาคารทหารไทย จำกัด	4,040.68	2,801.45	497.21	742.02
8. ธนาคารกรุงเทพ พาณิชยกรรม จำกัด	3,501.31	2,840.17	310.11	351.03
9. ธนาคารมหานคร จำกัด	2,413.84	2,087.45	180.44	145.95
10. ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด	3,093.12	2,565.22	204.98	323.02
11. ธนาคารเอเชีย จำกัด	1,856.94	1,502.34	183.24	171.36
12. ธนาคารสยาม จำกัด	1,473.61	1,044.93	101.32	227.36
13. ธนาคารสหธนาคาร จำกัด	1,527.95	1,233.14	199.24	95.57
14. ธนาคารไทยธน จำกัด	898.88	735.33	83.12	80.43
15. ธนาคารนครธน จำกัด	645.26	512.45	57.78	75.03
16. ธนาคารแหลมทอง จำกัด	370.17	255.17	35.33	62.67

ธนาคาร	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2527
ธนาคารกรุงเทพ	77,847.4	91,383.0	103,909.6	123,273.0	148,845.1	185,968.3	218,742.3
ธนาคารกสิกรไทย	21,996.0	26,401.3	34,100.2	45,928.0	42,219.3	65,351.4	82,825.8
ธนาคารกรุงไทย	27,234.8	32,683.0	39,714.9	42,321.0	56,979.7	62,149.5	75,273.1
ธนาคารไทยพาณิชย์	11,475.0	13,399.8	15,280.0	18,636.0	23,783.0	34,150.9	47,182.2
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	10,659.0	12,606.0	13,075.0	14,840.0	16,790.7	22,877.6	27,674.8
ธนาคารศรีนคร	9,277.1	10,956.4	12,268.3	14,816.7	16,680.0	21,988.3	26,691.1
ธนาคารทหารไทย	5,025.4	5,686.0	8,328.1	9,477.3	12,861.2	17,779.6	25,472.0
ธนาคารกรุงเทพ พาณิชยการ	6,657.3	8,141.2	10,519.4	13,505.7	14,923.3	19,100.1	22,837.4
ธนาคารมหานคร	6,356.7	7,348.7	8,434.2	10,364.2	10,334.1	13,564.2	15,422.9
ธนาคารนครหลวงไทย	6,763.3	7,534.8	8,068.1	9,338.8	10,715.5	14,095.6	18,584.2
ธนาคาร เอเชีย	3,888.1	4,548.4	5,078.1	6,115.3	7,530.2	10,207.1	30,572.9
ธนาคารสยาม	3,366.3	4,125.3	4,709.4	5,651.8	5,555.8	6,488.5	9,963.2
ธนาคารสหธนาคาร	3,253.4	3,554.8	3,990.3	4,818.7	5,010.2	7,576.0	9,217.4
ธนาคารไทยทุน	1,920.8	2,457.3	2,755.1	3,310.9	3,983.5	5,003.2	5,718.8
ธนาคารนครธน	841.4	985.7	1,213.0	1,545.7	2,112.1	2,881.3	3,724.4
ธนาคารแหลมทอง	1,308.2	1,488.3	1,844.5	2,243.6	2,521.8	2,847.6	3,222.5

ธนาคาร	2528	2529	2530
ธนาคารกรุงเทพ	225,119.7	227,655.6	263,575.8
ธนาคารกสิกรไทย	89,972.7	89,689.2	111,884.6
ธนาคารกรุงไทย	74,266.8	81,890.7	113,320.7
ธนาคารไทยพาณิชย์	54,659.1	57,182.4	70,314.0
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	31,610.8	33,016.4	46,810.2
ธนาคารศรีนคร	26,810.1	27,825.1	31,889.7
ธนาคารทหารไทย	30,838.2	34,408.2	44,166.5
ธนาคารกรุงเทพ พาณิชย์การ	24,471.4	25,579.7	28,640.3
ธนาคารมหานคร	21,158.0	18,232.0	29,306.1
ธนาคารนครหลวงไทย	22,169.7	22,758.4	30,554.6
ธนาคาร เอเชีย	12,907.5	13,603.6	21,318.9
ธนาคารสยาม	12,950.5	11,835.7	****
ธนาคารสหธนาคาร	10,729.6	11,149.9	13,676.0
ธนาคารไทยทุน	6,769.5	7,283.7	9,225.0
ธนาคารนครธน	4,245.5	5,101.8	6,270.0
ธนาคารแหลมทอง	3,384.0	3,516.2	3,818.1

